

Návrh systému sociálního a prostupného bydlení ve městě Nýrsko

Analytická část
2016

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Centrum pro komunitní práci
západní Čechy
Plzeň

www.cpkp-zc.cz

1. Úvod	4
2. Principy sociálního bydlení	5
2.1.1. Sociální bydlení – koncept, základní vymezení pojmů, cílová skupina	5
2.1.2. Přístupy k sociálnímu bydlení	5
2.1.3. Stupně sociálního bydlení dle Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2025	6
2.1.4. Zacílení sociálního bydlení	7
2.1.5. Definice pojmu osoby v bytové nouzi	8
3. Stručná charakteristika města	9
4. Obyvatelstvo	10
4.1. Počet obyvatel a jejich pohyb	10
4.2. Věková struktura obyvatel a index stáří	10
4.3. Vzdělání	11
4.4. Ekonomická aktivita	11
4.5. Prognóza vývoje počtu obyvatel dle věku	12
5. Ekonomické ukazatele	13
5.1. Nezaměstnanost a její dlouhodobý vývoj	13
5.2. Reálné příjmy - platy a důchody	13
5.2.1. Platy	13
5.2.2. Důchody	14
5.2.3. Příjmy a výdaje domácností	14
5.3. Sociální dávky a dávky hmotné nouze	15
5.3.1. Příspěvek na bydlení (sociální dávka)	15
5.3.2. Doplatek na bydlení (dávky hmotné nouze)	17
6. Možnosti bydlení v Nýrsku	20
6.1. Bytový domovní fond ve městě	20
6.1.1. Bytový a domovní fond	20
6.1.2. Bytová výstavba - nově dokončené byty	20
6.1.3. Městské byty – byty jejichž vlastníkem je město	21
6.1.4. Sociální bydlení v Nýrsku (byty ve vlastnictví města)	22
6.2. Ubytovny	22
6.3. Pobytové služby ve městě	23
6.3.1. Pobytové sociální služby	23
6.3.2. Zdravotnická zařízení (dlouhodobý pobyt)	23
6.4. Trh s byty a nemovitostmi	24
6.4.1. Nájem	24
6.4.2. Prodej byty/domy	24
7. Dostupnost bydlení a bytová politika města	25
7.1. Krizové bydlení	25
7.2. Ubytovací zařízení v obci	25
7.3. Soukromý trh s byty v Nýrsku	25
7.4. Obecní bytový fond	26
7.4.1. Kritéria pro přidělování městských bytů	26
7.4.2. Zadluženost domácností v bytech města Nýrsko	27

7.5.	Bytová politika a záměry obce v oblasti bydlení _____	27
8.	Sociální oblast _____	29
8.1.	Poskytovatelé sociálních služeb _____	29
8.2.	Poskytované služby a jejich zacílení _____	29
8.2.1.	Pobytové služby a jejich dostupnost _____	29
8.2.2.	Terénní a ambulantní služby a jejich dostupnost _____	30
8.3.	Četnost klientů sociálních služeb řešících problém bydlení v obci _____	31
8.4.	Důvody ztráty bydlení z pohledu poskytovatelů sociálních služeb _____	31
8.4.1.	Hlavní příčiny ztráty bydlení dle poskytovatelů sociálních služeb _____	32
8.4.2.	Faktory ovlivňující dostupnost bydlení v obci dle poskytovatelů soc. služeb _____	32
8.5.	Sociální odbor MěÚ Nýrsko _____	33
8.6.	SVL v obci _____	35
9.	Cílové skupiny obyvatel _____	36
9.1.	Senioři _____	36
9.1.1.	Potřeba sociálních bytů pro seniory: _____	40
9.2.	Sociálně vyloučení nebo ohrožení sociálním vyloučením _____	40
9.2.1.	Nezaměstnaní _____	42
9.2.2.	Samoživitelky/lé _____	42
9.2.3.	Rodiny s nízkými příjmy _____	42
9.2.4.	Domácnosti jednotlivců (kromě seniorů, které řeší předchozí kapitola) _____	43
9.2.5.	Potřeba sociálních bytů pro sociálně vyloučené: _____	44
9.3.	Zdravotně hendikepovaní _____	45
9.3.1.	Potřeba sociálních bytů pro osoby se zdravotním hendikepem _____	47
10.	SWOT analýza _____	48
11.	Závěr _____	49

1. Úvod

Podkladová analýza pro návrh systému sociálního a dostupného bydlení ve městě Nýrsko je zpracovávána v rámci projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_023/0000958 Podpora odborného partnerství - dostupné a sociální bydlení v Plzeňském kraji, který si klade za cíl ustavit krajskou koalici odborného partnerství dlouhodobě se věnující problematice nastavení systému sociálních služeb navazujících na sociální bydlení. V rámci projektu budou zpracovány analýzy pro 4 obce (2 ORP – Klatovy, Rokycany a 2 POU – Nýrsko, Dobřany) a na jejich základě vytvořena modelová řešení sociálního bydlení a navazujícího systému sociálních služeb na území těchto obcí Plzeňského kraje, které budou moci sloužit jako přenositelné vzory. Zároveň se stanou podkladem pro doporučení Plzeňskému kraji, jakým způsobem organizovat sociální sítě v daném segmentu služeb.

Analýza se proto zaměřuje na zmapování situace ve městě Nýrsko v oblasti bydlení, sociálních služeb, stavu obyvatelstva a potenciálních klientů sociálního bydlení, tj. osob v bytové nouzi nebo ohrožených ztrátou bydlení. Jejím cílem je najít odpovědi na otázky Kolik je ve městě osob v bytové nouzi? Kolik je tedy potenciálních klientů sociálního bydlení? Kolik sociálních bytů bude ve městě potřeba zajistit?

Jednotlivá data uvedená v analýze byla získávána prostřednictvím sběru dostupných demografických a ekonomických dat z databází ČSÚ, MPSV, Úřadu práce ČR a prostřednictvím strukturovaných rozhovorů s místními subjekty, a to se zástupci města, pracovníky Odboru sociálního a zdravotního MěÚ Nýrsko a s poskytovateli sociálních služeb, kteří v Nýrsku působí (Člověk v tísni, Domus, Pečovatelská služba města Nýrska).

2. Principy sociálního bydlení

Koncept sociálního bydlení vychází z přesvědčení, že bydlení je základní lidskou potřebou a nemělo by být primárně postaveno na konceptu zásluhovosti. Otázkou není, zda někdo má právo na bydlení, ale spíše jaký typ bydlení je vzhledem k jeho aktuální sociální situaci nejvhodnější. Právo na bydlení by mělo být zohledňováno bytovou politikou příslušných obcí. Cílem obce by mělo být zajistit bydlení pro své obyvatele, kteří zde buď dlouhodobě bydlí v nevyhovujících podmínkách, pracují v obci či jejím okolí nebo zde jejich děti chodí do školy. Podmínky pro zajištění bydlení obyvatelům města je nutné nastavit tak, aby nebyli z okruhu potřebných skupin vyloučeni lidé zejména na základě nedostatečného příjmu. Zároveň není přípustné dopustit, aby v obci vznikaly alternativní typy bydlení, jejichž kvalita je naprosto nedostačující a cena za bydlení se pohybuje na úrovni standardního bydlení v obci. Návrhem lokálního systému sociálního bydlení je možné zajistit právo na bydlení potřebným osobám a rodinám s dětmi, které splňují zákonnou podmínku osob v bytové nouzi.

Cílem této práce je zjistit míru potřebnosti sociálního bydlení v obci a navrhnout takový model jeho realizace, který bude zohledňovat, jak místní bytové podmínky, tak potřeby místních obyvatel, kteří by se do systému sociálního bydlení mohli zapojit.

2.1.1. Sociální bydlení – koncept, základní vymezení pojmů, cílová skupina

Sociální bydlení, jak je chápáno i pro tuto analýzu, je bydlení v určitém stanoveném standardu, poskytované na bázi neziskovosti s využitím veřejných financí a monitorované veřejnými orgány. Jde o bydlení, které řeší selhání trhu s bydlením v případě lidí, u kterých nelze očekávat, že jsou (z různých důvodů) schopni naleznout přiměřené bydlení na soukromém trhu s bydlením vlastními prostředky. Tento typ bydlení má jasná pravidla přidělování, která stanoví připravovaný zákon o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení.

Jeho cílem je zajištění krizového (přechodného) ubytování a dlouhodobého nájemního bydlení, aniž by došlo k sociálnímu či prostorovému vyloučení jednotlivých osob a zároveň by mělo umožnit snadnější přístup k sociálním (návazným) službám dle potřeby jednotlivců, a podpořit tak jejich schopnost udržet si bydlení.

Veřejnou službu sociálního bydlení potřebným občanům bude stát (dle Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2025) realizovat na základě právní úpravy, soustavy nástrojů bytové a sociální politiky prostřednictvím obce. Dle Koncepce sociálního bydlení se předpokládá, že sociální bydlení bude možno zajistit kterýmkoliv stupněm bydlení přímo nebo postupně, a to dle individuální potřeby klientů.

2.1.2. Přístupy k sociálnímu bydlení

V rámci sociálního bydlení existují dva základní přístupy, které se zaměřují na řešení bytové problematiky osob z různých důvodů znevýhodněných na trhu bydlení, a to:

1) Housing first (Rapid re-housing) – jde o umožnění/zajištění trvalého bydlení potřebným osobám hned od počátku. Není založeno na zásluhovosti a je poskytováno za určitých

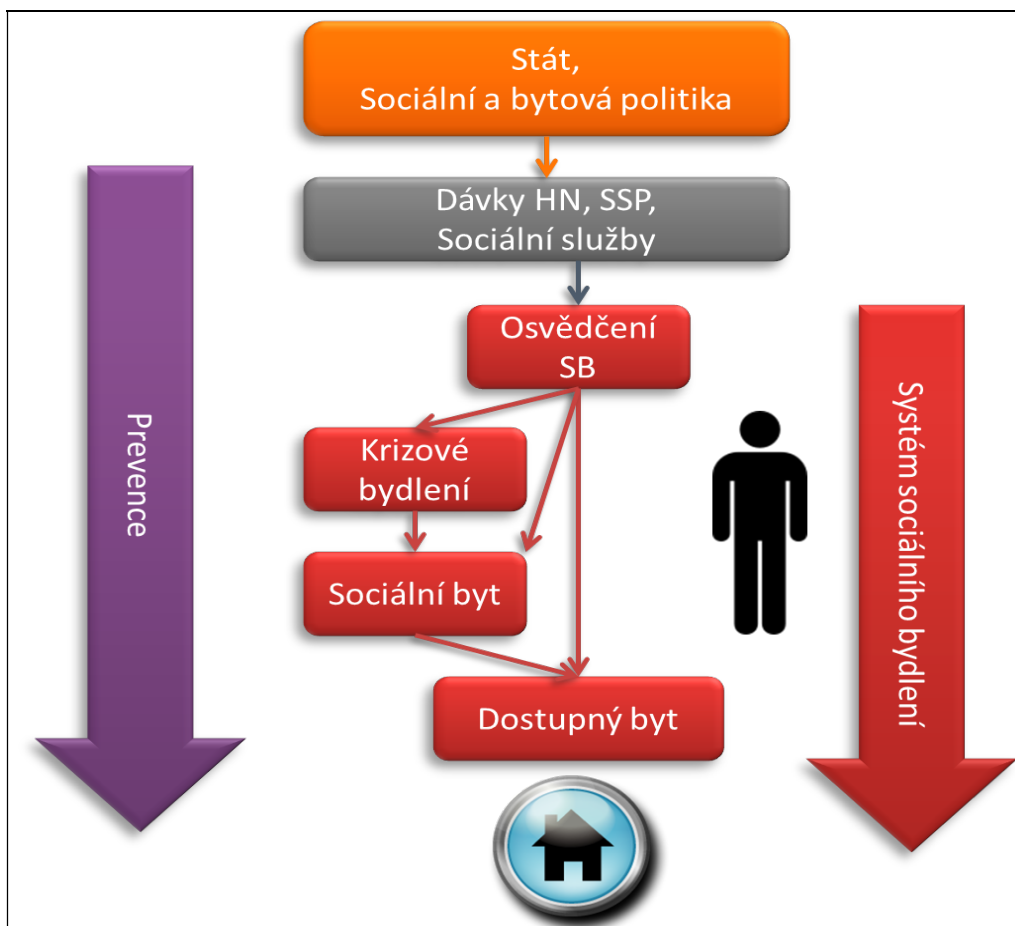
podmínek (užití sociální služby dle individuálních potřeb). S touto formou sociálního bydlení jsou dle zahraničních zdrojů (Volker Busch-Geertsema: Housing first Europe final report, 2013) lepší zkušenosti. V rámci tohoto přístupu je bydlení poskytnuto okamžitě společně s nepřerušovanou podporou. Cílem je normalizovat podmínky bydlení, jak jen to je v dané situaci možné, a zároveň podpořit deinstitucionalizaci a decentralizaci poskytování sociálních služeb a individualizovat je tak, aby nebyly vázány na místo, ale na konkrétního klienta.

2) Housing readiness (prostupné bydlení) – je druhým přístupem v oblasti sociálního bydlení a zaměřuje se na třístupňové postupné bydlení, kdy se klienti postupně učí fungovat a bydlení si udržet. Jednotlivé stupně jsou krizové bydlení, sociální bydlení a následně trvalé bydlení. Klienta je nejprve potřeba na bydlení připravit. Předpokládá se „zásluhovost“, tedy že postoupit k vyššímu stupni bydlení lze až po prokázání, že je ho klient schopen zvládnout. V prvních dvou stupních má klient zajištěnu podporu, která je postupně utlumována, ve třetím stupni (trvalém bydlení) již není zajišťována, neboť se předpokládá, že již není potřeba.

2.1.3. Stupně sociálního bydlení dle Konceptu sociálního bydlení ČR 2015-2025

Stupeň	Podmínky
1. Krizové bydlení	Nový typ sociální služby na pomezí mezi noclehárnou a azylovým domem, který upraví novela o sociálních službách - pro lidi, kteří potřebují okamžitě ubytovat, poskytnout jim stravu a přístřeší včetně doprovodné a povinné sociální práce – je určeno pro osoby, které nemají dostatečné kompetence bydlet bez vnější podpory - pobyt je možný maximálně šest měsíců.
2. Sociální byt	Zkolaudovaný prostor k trvalému bydlení se sníženým standardem, který zajišťuje obec - s klientem zde bude pracovat sociální pracovník (je zde povinnost výkonu sociální práce), sociální byt může být určen i pro osoby s dluhy na nájemném.
3. Dostupný byt	Zkolaudovaný prostor k trvalému bydlení s běžným standardem (zajišťuje obec, která uzavře s klientem nájemní smlouvu na dva roky, jednou ročně pak prověřuje situaci potřebných), pokud se příjem nájemníka zvedne nad stanovenou hranici, nájemné se může zvýšit maximálně o 15 procent. Po zlepšení situace se nájemník či rodina přesunou do běžného bydlení, pokud se situace nezlepší, zůstane nájemce v dostupném bytě. Nájemníkům se věnuje sociální pracovník, sociální práce je realizována dobrovolně a jen v odůvodněných případech. Dostupný byt je určen pro osoby, které mají dostatečné kompetence k bydlení bez podpory a režimu (např. senioři, zdravotně postižení apod.) a je možné do něj vstoupit přímo, bez bydlení v předchozích stupních. Funguje jako součást prostupného bydlení i jako housing first.

Stupně prostupného bydlení, zdroj Konceptu sociálního bydlení ČR 2015-2025, MPSV 2015

Graf Modelový příklad systému sociálního bydlení, zdroj Koncepce bydlení ČR, 2015

2.1.4. Zacílení sociálního bydlení

Cílová skupina domácností pro systém sociálního bydlení je obecně definována jako domácnosti, pro které je trhem nabízené bydlení bez veřejné pomoci finančně nedostupné a které jsou zároveň na trhu bydlení z důvodu své rodinné, sociální, zdravotní nebo finanční situace či z důvodu své národnosti, etnického původu, věku či náboženství znevýhodněny, a tím ohroženy sociálním vyloučením. Jde o domácnosti, pro něž je trhem nabízené bydlení bez veřejné pomoci finančně nedostupné a které jsou na trhu bydlení znevýhodněny a mají, případně nemají dostatečnou kompetenci k udržení dlouhodobého nájemního bydlení.

V první řadě jsou to osoby, které se pohybují na hranici příjmové chudoby a pod ní. Jedná se o osoby bez přístřeší, ohrožené ztrátou bydlení či žijící v nevyhovujících podmínkách. Jsou to osoby či rodiny, které dávají na přiměřené bydlení přes 40 procent svých příjmů, zejména osamocení senioři, zdravotně postižení, rodiče samoživitelé, nízkopříjmové rodiny, a osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. Hranice příjmové chudoby je příjem nižší než 122 000 Kč na rok a osobu. Ve druhé řadě pak osoby či rodiny, které přiměřené bydlení mají a rády by v něm zůstaly, nestačí jim ale na ně příjem - možnost získat dávku na bydlení na dorovnání nájmu.

Dle aktuálního návrhu zákona o sociálním bydlení z ledna 2017 musí zájemce o vstup do systému sociálního bydlení splňovat definici osoby v bytové nouzi.

2.1.5. Definice pojmu osoby v bytové nouzi

I. Osoba v bytové nouzi je (dle § 4 odst. Návrhu zákona o sociálním bydlení z roku 2017):

(1) osoba, která

- a) je bez bydlení podle § 5, popřípadě po dobu nejméně 6 kalendářních měsíců po sobě jdoucích užívá k zajištění svého bydlení pouze zařízení sociálních služeb²⁾, ubytovací zařízení nebo ústavní zařízení, nebo
- b) sama nebo společně s osobami, se kterými je posuzována, vynakládá na bydlení více než 40 % započitatelných příjmů podle zákona o životním a existenčním minimu³⁾, pokud zároveň těchto 40 % nepřekračuje výši normativních nákladů na bydlení,
- c) sama nebo společně s osobami, se kterými je posuzována, žije v sociálním či dostupném bytě, a vynakládá na bydlení více než 20 % započitatelných příjmů podle životního a existenčního minimu³⁾, a zároveň její příjem, popřípadě též s příjmem společně posuzovaných osob, po úhradě nákladů na bydlení, nepřesahují 1,6 násobku životního minima podle jiného právního předpisu⁴⁾, přičemž celkové majetkové poměry těchto osob po zhodnocení majetkové situace podle § 8 vykazují znaky bytové nouze a tato majetková a příjmová situace trvá nejméně 6 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

²⁾ § 34 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ § 7 zákona č. 110/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3. Stručná charakteristika města

Město Nýrsko se nachází na okraji Šumavy v oblasti Pošumaví v jižní části Plzeňského kraje v okrese Klatovy asi 10 km od hranic se Spolkovou republikou Německo a 18 km od Klatov. V blízkosti města se nachází na řece Úhlavě, která Nýrskem protéká, významná vodní nádrž Nýrsko zásobující pitnou vodou Klatovy, Domažlice i Plzeň.

Ze správního hlediska je druhým nejvýznamnějším městem v okrese i SO ORP Klatovy a vykonává na části SO ORP přenesenou státní správu jako obec s pověřeným obecním úřadem (POU), nebo-li obec II. stupně. Město Nýrsko má 7 částí: Blata, Bystřice nad Úhlavou, Hodousice, Nýrsko, Stará Lhota, Starý Láz, Zelená Lhota, Zelená Lhota – u nádraží. K 1. 1. 2016 žilo ve městě 4 962 obyvatel. Průměrný věk obyvatel je v současnosti 41,7 let.

Základní vybavenost je ve městě dostatečná, funguje zde pošta, knihovna a základní obchody jako potraviny, drogerie, textil či železářství. V Nýrsku jsou také 2 základní školy a 2 mateřské školy a sídlo zde má i ZUŠ.

Nezaměstnanost je v Nýrsku malá i díky blízkosti Německa a Klatov, kam řada obyvatel dojíždí za prací. Nabídka pracovních míst je ale poměrně dostatečná i přímo ve městě. Mezi nejvýznamnější podniky patří Okula Nýrsko, a.s., která funguje od roku 1895 a je největším zaměstnavatelem v okolí. V současnosti vyrábí plastové technické výlisky pro elektrotechnický, automobilový a farmaceutický průmysl. Mezi další významnější zaměstnavatele patří Lesní stavby, s.r.o., které provádějí inženýrské a pozemní stavby pro obce a lesní hospodářství, ale i pro průmysl, dále potravinářská firma Tany, s.r.o. vyrábějící sýry a podobný sortiment nebo výroba firmy Greiner PURtec CZ, s.r.o. s výrobou izolačních materiálů. V neposlední řadě v obci působí firma Dobler Metallbau S.r.o., zabývající se mimo jiné výrobou kovových stavebních konstrukcí, tribun pro sportovní haly, lehkého opláštění budov a stavebních výplní, firma UVEX ČR vyrábějící a kompletující díly pro lyžařské i pracovní ochranné brýle, lyžařské a jezdecké helmy a Optoelektronika s.r.o. nabízející úpravu kovů včetně práškového lakování a sítotisk.

Dopravní spojení je v Nýrsku dobré zejména díky regionálně významné železniční trati č. 183 vedoucí z Plzně přes Klatovy do Železné Rudy. Také autobusové spojení je ve městě celkem dobré, i když se Nýrsko nenachází na nejvýznamnějším silničním tahu z Klatov do Železné Rudy (silnice I. třídy I/27 neboli E53). Městem procházejí významnější silnice II. třídy, kterými je zajištěno dobré spojení do Klatov, Železné Rudy a Domažlic.

4.1. Počet obyvatel a jejich pohyb

K 1. 1. 2016 žilo v okrese Klatovy 86 617 obyvatel, v SO ORP Klatovy pak 50 549 obyvatel a ve městě Nýrsko 4 962 obyvatel. Obyvatelé města tak tvořili 9,8% obyvatel SO ORP Klatovy, 5,7% obyvatel okresu a necelé 1% obyvatel kraje.

Počet obyvatel od roku 2008 do roku 2015 mírně klesal, v roce 2008 žilo v Nýrsku 5 180 lidí, v roce 2015 to bylo o 218 méně (tj. pokles o 4%). V letech 2010-2013 došlo k výraznějšímu poklesu zejména v počtu žen, v těchto letech bylo také ve městě méně žen než mužů.

K 1. 1. 2016 je počet žen a mužů ve městě prakticky stejný. V okrese i SO ORP a kraji ke stejnému datu mírně převažovaly ženy nad muži. V produktivním věku a ve věku do 15 let převažovali muži, ve věku nad 65 let pak ženy. Celkově však bylo ve městě méně seniorů, než je okresní i krajský průměr.

Pohyb obyvatel v letech 2005-2015 ve městě poměrně kolísal a lze říci, že ho ovlivňovala více migrace než přirozený přírůstek, a to spíše negativně. Za těchto 10 let se z města odstěhovalo 1288 lidí a 1180 se jich naopak přistěhovalo. Migrační přírůstek byl tedy negativní, a to -108 osob. Přirozený přírůstek byl naopak kladný, v letech 2005 - 2015 se narodilo 515 dětí a zemřelo 483 osob, takže byl 32 osob.

Celkově byl přírůstek obyvatel ve stejném období převážně záporný, počet obyvatel se v Nýrsku sice v letech 2006 - 2008 mírně zvýšil především díky migraci, ale od roku 2009 do 2014 se snižoval (tento trend se v roce 2015 zatím zastavil, počet obyvatel meziročně vzrostl o 5). Celkem ale od roku 2008 do 2015 ve městě ubylo 218 obyvatel (4,4%). Výrazně nejvíce ubylo obyvatel v produktivním věku, v roce 2015 jich bylo o 381 méně než v roce 2008. Ubylo také dětí do 15 let a to o 58. Přibylo naopak obyvatel v seniorském věku (nad 65 let) a to o 221 osob.

Ve městě Nýrsko k 1. 1. 2016 žilo 4 962 obyvatel, tedy 5,7% obyvatel okresu Klatovy. Celkový počet obyvatel se v posledních letech mírně snižuje především díky vystěhovávání obyvatel. Ve městě ubývá zejména obyvatelstvo v produktivním věku.

4.2. Věková struktura obyvatel a index stáří

K 1. 1. 2016 byl průměrný věk obyvatel Nýrska 41,7 let, u mužů byl o něco nižší (40,5 let), u žen naopak vyšší (43,2 let). Celkově byl průměrný věk obyvatel nižší, než odpovídá průměru okresu i SO ORP Klatovy (43 let), ale i celokrajskému (42,3 let) průměru. Zároveň byl srovnatelný s věkovým průměrem obyvatel celé ČR (41,9 let).

Ve městě žilo v roce 2015 (k 1. 1. 2016) 17,1% seniorů, což je méně než v okrese (19,8%) i kraji (18,8%) a ČR (18,3%).

Také index stáří (poměr obyvatel starších 65 let ku obyvatelům mladším 15 let) byl ke stejnému datu v Nýrsku příznivější než v Plzeňském kraji a okrese Klatovy. Zatímco v Nýrsku byl 120,8, v okrese více než 134 a v kraji více než 125. Naopak průměr ČR byl mírně nižší (119,0).

Index stáří se v posledních letech stále zvyšuje (v letech 2008 až 2015 se zvýšil o 46%), což znamená, že obyvatelstvo města stárne. Za pro populaci příznivý lze považovat index stáří nižší než 100. Ten byl ve městě jen do roku 2011. Od té doby roste a v roce 2015 byl více než 120. Znamená to, že seniorů je ve městě o 20% více než dětí do 15 let.

Index stáří byl ke stejnému datu v Nýrsku příznivější u mužů, kde stále ještě nedosahoval hodnoty 100. U žen jako v celém okrese, ale i kraji byl index stáří výrazně vyšší a nepříznivý. Dosahoval hodnoty 146,7, příznivý byl jen do roku 2009.

Věková struktura obyvatel nebyla optimální, k 1. 1. 2016 byl průměrný věk 41,7 let, přesto byl příznivější než věkový průměr obyvatel okresu i kraje. Index stáří byl k tomuto datu spíše nepříznivý (120,8) v rámci kraje však patří mezi nižší. Od roku 2007 do 2015 se index stáří výrazně zvýšil a to o 46%, u žen je zároveň vyšší než u mužů. Obyvatelstvo spíše ubývá a poměrně rychle stárne.

4.3. Vzdělání¹

U obyvatel starších 15 let, kterých bylo v roce 2011 84%, převažují obyvatelé se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených. Tvoří 38,4% ekonomicky aktivních obyvatel. 24% z těchto obyvatel mělo středoškolské vzdělání s maturitou a 20,3% pak základní vzdělání, vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání mělo pouze 8,8% obyvatel. Lze říci, že ve městě je poměrně málo obyvatel s vyšším než středoškolským vzděláním, a to ve srovnání s okresem Klatovy (12,6%), SO ORP Klatovy (13,7%) i s Plzeňským krajem (14,1%) a ČR (16,5%)

V rámci Plzeňského kraje také převažovali dle SLBD 2011 obyvatelé vyučení (34,7%) před středoškolsky vzdělanými s maturitou (27,2%). Procento vyučených a středoškolsky vzdělaných s maturitou bylo v kraji vyšší než v Nýrsku.

Oproti celorepublikovému průměru pak bylo v Nýrsku o něco více obyvatel s nižším vzděláním (základní nebo nedokončené mělo v ČR 18,1% obyvatel). V ČR byl procentuálně srovnatelný počet vyučených (32,9%) a větší počet středoškolsky vzdělaných (27%) i vysokoškoláků (16,5%) než přímo v Nýrsku.

4.4. Ekonomická aktivita²

Dle SLBD 2011 bylo v Nýrsku 45,9% ekonomicky aktivních obyvatel³, z nichž bylo 90,5% zaměstnaných. Většinou šlo o zaměstnance (80%), 11,5% pracovalo na vlastní účet a 3,3% byli pracující důchodci - to znamená 1,6% ze všech obyvatel města byli pracující důchodci.

Ekonomicky neaktivních bylo 47,6%, většinu z nich tvořili nepracující důchodci (50,5%), nepracující důchodci tak tvořili 24% všech obyvatel města.

Nýrsko mělo nižší % ekonomicky aktivních obyvatel, než byl krajský (48,9%) i celorepublikový průměr (48,7%). V kraji i ČR v rámci nich převažovali zaměstnaní, tvořící více než 90%, což je srovnatelné i s Nýrskem.

¹ Zdrojem dat je SLBD 2011, novější data nejsou dostupná.

² Zdrojem dat je SLBD 2011, novější data nejsou dostupná.

³ Tj. obyvatel starších 15 let, kteří byli buď zaměstnaní, nebo evidovaní jako nezaměstnaní (tedy mimo studentů, učňů, žáků a nepracujících důchodců).

V rámci kraje i ČR bylo o něco méně ekonomicky neaktivních (asi 45,7%). Z nich pak tvořili nepracující důchodci v kraji 50% (22,8% ze všech obyvatel kraje), tedy nižší % oproti Nýrsku. V ČR bylo % nepracujících důchodců oproti Nýrsku také mírně nižší - 48,3% (tj.22,1% všech obyvatel ČR).

V okrese Klatovy tvořili nepracující důchodci 25% všech obyvatel, což je 52,2% ekonomicky neaktivních obyvatel.

Počet pracujících důchodců ve městě je menší, než odpovídá průměru krajskému i ČR (oba 2,2 % všech obyvatel).

Ve městě Nýrsku bylo vyšší % obyvatel s nižším vzděláním (základním a středoškolským bez maturity), a naopak výrazně nižší % obyvatel s vyšším vzděláním (VŠ, VOŠ), než odpovídá průměru kraje i ČR. 45,9% obyvatel města bylo ekonomicky aktivních, což je v rámci kraje i ČR mírně nižší než průměrná hodnota. Nepracujících důchodců bylo ve městě více, než odpovídá průměru kraje i ČR (24%), % pracujících důchodců bylo naopak o něco nižší (1,6%).

4.5. Prognóza vývoje počtu obyvatel dle věku

Dle prognózy ČSÚ bude počet obyvatelstva v rámci SO ORP Klatovy mírně stoupat, nejvýrazněji vzrostou počty seniorů, a to především žen. Oproti tomu počet obyvatel do 15 let bude mírně klesat stejně jako počet obyvatel v produktivním věku. Index stáří i průměrný věk obyvatel se bude zvyšovat. Z prognózy lze vyvodit, že bude docházet k stárnutí obyvatelstva v rámci SO ORP, přibývat budou zejména ženy starší 65 let, pokud bude současný vývoj pokračovat ve stejném trendu. Zatímco dnes (2015) tvoří senioři 19% obyvatel ORP, za 15 let budou tvořit 22,3% populace. V populaci naroste počet seniorů asi o 3,3% (tj. jejich počet vzroste o 19% oproti roku 2015).

V okrese Klatovy bylo v roce 2015 19,8% seniorů, v roce 2030 se předpokládá jejich nárůst na 26,1%.

V Plzeňském kraji tvořili k 1. 1. 2016 senioři (starší 65 let) 18,7% obyvatel a dle prognózy to bude v roce 2030 22,8%, tedy o 4,1% více (počet seniorů vzroste o 21% oproti roku 2015).

Dlouhodobější prognóza byla zpracována ČSÚ pro jednotlivé kraje. V Plzeňském kraji se předpokládá v horizontu příštích 30 - 35 let postupný úbytek obyvatel mladšího a produktivního věku a výrazný nárůst seniorů (do roku 2050 téměř o 50% oproti současnosti). Pokud bude současný trend vývoje počtu obyvatel pokračovat, také index stáří se zřejmě bude výrazně zvyšovat a spolu s ním poroste průměrný věk obyvatel. Dle předpokladů by v roce 2030 byl průměrný věk obyvatel kraje 45,7 let a v roce 2050 dokonce 48,2 let.

Dle prognóz ČSÚ vzroste do roku 2030 počet seniorů v okrese Klatovy i Plzeňském kraji o 20% oproti roku 2015 a do roku 2050 bude v kraji seniorů o 50% více. Naplní-li se prognózy, bude dle odhadu v Nýrsku v roce 2030 cca 1020 seniorů a v roce 2050 pak 1 270 seniorů nad 65 let.

5. Ekonomické ukazatele

5.1. Nezaměstnanost⁴ a její dlouhodobý vývoj

Přímo v Nýrsku byla nezaměstnanost k 31. 12. 2015 poměrně nízká a dosahovala 3,95%, což je mírně vyšší než odpovídá průměru v SO ORP Klatovy (3,57%), ale nižší než byl okresní (4,92%) i celokrajský průměr (4,62%). Vyšší nezaměstnanost byla u mužů (4,42%) než u žen (3,46%). V roce 2015 dosahovalo % nezaměstnanosti stejné výše jako v roce 2008. Nejvyšší nezaměstnanost byla ve městě v roce 2009 (téměř 7%), pokles nastal po roce 2014. V okrese Klatovy bylo v roce 2015 2951 nezaměstnaných a v SO ORP Klatovy 1309 osob. Nezaměstnaní, kterých bylo v Nýrsku 150, tak tvořili 11,5% nezaměstnaných ORP a 5% okresu.

Struktura nezaměstnaných ukazuje, že v okrese Klatovy převažovaly ženy, které tvořily 57%. Téměř 23% uchazečů tvořily osoby se zdravotním postižením, 52% uchazečů bylo v evidenci úřadu práce déle než 5 měsíců. 13,7% nezaměstnaných mělo ve své péči děti do 15 let. Průměrná výše měsíční dávky byla k 31. 12. 2015 6 337 Kč.

Nejvíce uchazečů o práci bylo ve věku 50-59 let a to 584 (cca 27%). Průměrný věk uchazečů byl 41,9 let. Převažovali vyučení uchazeči (845 - 39%) a uchazeči se základním vzděláním (569 - 26%). Průběžná průměrná délka uchazeče byla k 31. 8. 2016 594 dní, u uchazečů vyřazených z evidence (s ukončenou evidencí) pak 272 dní. Převažovali uchazeči, kteří jsou v evidenci do 3 měsíců (téměř 20%), déle než rok bylo v evidenci 269 uchazečů (12,4%).

V Nýrsku byla ke konci roku 2015 nízká nezaměstnanost (3,95%), nižší než odpovídá průměru kraje a ČR. Uchazečů o práci bylo ve městě 150.

5.2. Reálné příjmy - platy a důchody

5.2.1. Platy⁵

V Plzeňském kraji byl v roce 2015 průměrný hrubý měsíční plat 27 013 Kč, u mužů byl o čtvrtinu vyšší (29 748 Kč) než u žen (23 724 Kč). Čistý průměrný plat byl tedy 20 681 Kč. Medián průměrné mzdy je 24 135 Kč – to znamená, že polovina platů v Plzeňském kraji je nižší než tato částka.

Nejnižší mzdy mají ženy do 29 let se základním vzděláním, podprůměrný plat má asi 60% zaměstnanců a 10% mezd je pod hranicí chudoby.

Data týkající se průměrných platů jsou dostupná ze statistického šetření pouze pro celý Plzeňský kraj. Pro okresy a města nejsou v současnosti přesná data dostupná.

⁴ Data k 31. 12. 2015, není-li uvedeno jinak

⁵ Dostupná data jsou pouze za kraj díky statistickému šetření MPSV, Regionální statistika ceny práce, Plzeňský kraj, 2015.

5.2.2. Důchody

V okrese Klatovy v prosinci 2015 pobíralo důchod celkem 26 029 osob, z toho 15 159 osob pobíralo důchod starobní, 4 696 pak invalidní důchod I., II. nebo III. stupně. 21,5% obyvatel pobíralo vdovský důchod (4 743 osob) a vdovecký (830 osob) kombinovaný s jiným důchodem, přičemž převažovaly ženy, které tvořily 85% osob s kombinovaným důchodem.

Průměrný důchod v okrese byl ke stejnému datu 10 718 Kč měsíčně, starobní byl o málo vyšší - 10 981 Kč. Průměrný invalidní důchod se odvíjí dle stupně invalidity a v prosinci 2015 byl 5 858 Kč (I. stupeň), 6 828 Kč (II. stupeň), 10 707 Kč (III. stupeň). Průměrný kombinovaný vdovský důchod je 12 012 Kč a vdovecký 13 496 Kč.

Průměrná hrubá mzda byla v roce 2015 v Plzeňském kraji 27 013 Kč, čistá pak 20 681 Kč měsíčně. Průměrný důchod tak dosahoval 52,1% průměrné mzdy a kombinovaný vdovský/vdovecký 58%/65%. Průměrné starobní i kombinované důchody v okrese Klatovy byly o něco nižší, než je krajský průměr, invalidní jsou srovnatelné.

Počet příjemců důchodů v okrese v letech 2010-2015 stoupal, a to především díky nárůstu počtu seniorů – příjemců starobních důchodů. Jejich počet vzrostl od roku 2010 o 1136 osob (tj. o 8%).

V okrese Klatovy v prosinci 2015 bylo 2 544 invalidních důchodců III. stupně (průměrný důchod 10 707 Kč), 759 invalidních důchodců II. stupně (6 862 Kč) a 1393 invalidních důchodců I. stupně (5 858 Kč).

Počet invalidních důchodců celkově mírně narůstal – u III. a I. stupně klesal, výrazně přibýlo od roku 2007 ale jen příjemců invalidních důchodů II. stupně. Průměrné důchody od roku 2007 rostou jen u příjemců invalidních důchodů III. stupně, u ostatních naopak klesají.

Za posledních 5 let (2010-2015) průměrné důchody vzrostly o 10%, což je společné všem druhům důchodů. Starobní důchody vzrostly téměř o 12%. Přesto okres Klatovy patří spíše mezi okresy s nižšími důchody v rámci kraje.

V Plzeňském kraji byl dle statistických šetření v roce 2015 průměrný hrubý měsíční plat 27 013 Kč (čistý pak 20 681 Kč). Nejnižší platy měly ženy se základním vzděláním do 29 let. Starobní důchod pobíralo v okrese Klatovy 15 159 osob. Průměrná výše starobního důchodu byla 10 981 Kč. Počet příjemců starobních důchodů narůstá (o 8% od roku 2010 do roku 2015). Narůstá i počet invalidů II. stupně (o 60% od roku 2010 do 2015), výše jejich průměrného invalidního důchodu ale klesá (o 1,5%).

5.2.3. Příjmy a výdaje domácností

Běžná domácnost v České republice měla v roce 2015 dle dat ČSÚ průměrně čistý roční příjem na osobu 157 609 Kč.

Domácnosti s ekonomicky aktivním členem v čele měly příjmy vyšší (cca o 7%),

Domácnosti důchodců měly roční příjem nižší (o 7%) stejně jako domácnosti, v jejichž čele byl nezaměstnaný (o 42,5%). Tyto domácnosti, kde je v čele nezaměstnaný či senior, patří častěji mezi skupiny obyvatel, kde hrozí pád pod hranici chudoby a následně i sociální vyloučení.

V ČR se za hranici chudoby považuje příjem domácnosti na osobu menší, než je 60% mediánu příjmu domácností na osobu (ekvivalentní jednotku) v daném roce.

Dle údajů ČSÚ se pod hranicí chudoby nacházelo v ČR 10% obyvatel, tedy kolem 1 milionu obyvatel ČR. Nejohroženější chudobou jsou nezaměstnaní, důchodci (z nich především seniorky) a děti nezaměstnaných do 16 let.

Příjmová chudoba hrozí i čtyřem procentům lidí, kteří pracují. Pod hranicí chudoby je více než sedm procent důchodců, 15 procent dětí do 16 let a 45 procent nezaměstnaných. Pro zpřesnění lze říci, že tři čtvrtiny důchodců, jimž hrozí příjmová chudoba, žijí samy a převážně jde o ženy. Třetina dětí žijících pod hranicí chudoby vyrůstá v neúplných rodinách (v 7,8% rodič pracuje, 24,7% rodič nepracuje), 30% v úplné rodině s 1 pracujícím rodičem, 27,7% v úplné rodině, kde nepracuje ani jeden rodič a 10% chudých chlapců a děvčat žije s oběma rodiči, kteří pracují.

Neočekávaný výdaj by v roce 2015 nezvládlo 36 procent lidí.

Dostatečný příjem, dostatečné materiální vybavení⁶ a ani práci nemá kolem 1,8 procenta lidí, tedy asi 190.000.

Výdaje na bydlení jsou procentuelně největší výdaj všech typů domácností.

Průměrná domácnost vydal v roce 2015 21,1% svých příjmů na bydlení a s ním spojené energie a vodu, průměrné domácnosti seniorů a nezaměstnaných vydají téměř třetinu příjmů (28,8%).

Průměrný příjem domácností v ČR je na osobu 157 609 Kč. Na bydlení vydá průměrná domácnost 21,1% příjmů, domácnost v čele se seniorem 28,8%. Pod hranicí chudoby je celkem 10% obyvatel ČR. Chudobou je ohroženo 45% nezaměstnaných, 7,4% seniorů, 4% zaměstnanců a 15% dětí do 15 let. Nejohroženějšími/nejzranitelnějšími osobami jsou nezaměstnaní, senioři a chudí zaměstnaní (samoživitelé s dětmi).

5.3. Sociální dávky, vč. dávek hmotné nouze

Jedním z kritérií pro určení osob, které se pravděpodobně nacházejí v bytové nouzi, je to, zda pobírají sociální dávky určené na podporu bydlení (příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení). Podmínky pro přiznání těchto dávek jsou nastaveny tak, že dávky mohou čerpat pouze ty osoby, kterým výše příjmů nedostačuje na pokrytí základních nákladů na bydlení. Lze tedy předpokládat, že tyto dávky čerpají osoby, které si vlastními silami nemohou zajistit standardní bydlení bez systémové podpory. Zároveň však je systém přidělování zmíněných dávek schopen evidovat pouze osoby, které reálně svůj nárok na dávku uplatnily. V následujících tabulkách v této kapitole jsou uvedeny počty osob, kterým byla dávka přiznána (jedná se o počty vyplacených dávek).

5.3.1. Příspěvek na bydlení (sociální dávka)

Příspěvek na bydlení je sociální dávka, která pomáhá lidem s nižšími příjmy krýt výdaje na bydlení. Nárok na ní má nájemce nebo vlastník bytu, který vydá více než 30% příjmů (v Praze 35%) na bydlení (zohledňují se příjmy všech osob s trvalým bydlištěm v bytě). Pravidla upravuje zákon o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb.

⁶ Ve smyslu, že si nemohou dovolit čtyři a více položek z následujících devíti: auto, pračku, telefon, barevnou TV, dostatečně vytápět byt, týdenní dovolenou, jíst maso alespoň každý druhý den, zaplatit neočekávaný výdaj a placení pravidelných plateb bez velkých problémů.

Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35. Tabulkové (normativní) náklady na bydlení se dělí podle toho, zda jde o nájemní, družstevní anebo byty v osobním vlastnictví, a podle toho, v jak velké obci (dle počtu obyvatel) se byt nachází. V Nýrsku, které spadá do kategorie do 9 999 obyvatel, jsou stanovené (pro rok 2016) tabulkové náklady na bydlení v nájemních bytech dle počtu osob od 4 811 Kč (pro 1 osobu) do 12 648 Kč (pro 4 a více osob) a v družstevních a vlastních bytech je to od 4 484 Kč pro 1 osobu do 11 887 Kč pro 4 a více osob.

V okrese Klatovy obdrželo dle dat ČSÚ v roce 2015 příspěvek na bydlení 12 101 žadatelů (domácností), tedy průměrně bylo vyplaceno 1010 dávek měsíčně, což je pro 2,8% domácností v okrese. Dle údajů ÚP KoP Klatovy bylo v okrese v roce 2014 vypláceno měsíčně 1069 příspěvků na bydlení, v roce 2015 pak 1024 a v roce 2016 počet vyplacených příspěvků poklesl na 950 měsíčně (o 11% oproti roku 2014)

Počet vyplacených příspěvků od roku 2007⁷ stále stoupá a v roce 2015 jich bylo vyplaceno téměř o 55% více než v roce 2007. Poslední rok meziročně (2014-2015) ale mírně klesl. Také celková částka vyplacená na bydlení narůstá – za posledních 8 let vzrostla více než 4x. V roce 2015 byl průměrně na domácnost vyplacen příspěvek na bydlení v částce 3013 Kč.

Příspěvek na bydlení tvořil v roce 2015 asi 15% vyplacených dávek v okrese Klatovy. V roce 2008 to byla 2%. Zatímco prakticky všechny ostatní dávky (krom dávek pěstounské péče) klesají, příspěvek na bydlení výrazně narůstá. Roste i počet příjemců této sociální dávky.

Dle dat ÚP, kontaktní pracoviště Klatovy vyplatilo průměrně měsíčně na svém území 420 příspěvků na bydlení v roce 2014, v roce 2015 to bylo 396 (PByd) a v roce 2016 pak 357 (PByd). Počet vyplacených příspěvků na bydlení KoP Klatovy klesl v letech 2014-2016 o 15%. Snížil se počet příjemců ve věku 15-65 i nad 65 let.

Z podrobnější evidence Kontaktního pracoviště ÚP Klatovy⁸ vyplývá, že v roce 2016 bylo na tomto pracovišti vyplaceno průměrně měsíčně 357 příspěvků na bydlení, osoby mladší 15 let pobíraly měsíčně 1 příspěvek na bydlení a senioři nad 65 let 58. Průměrná měsíční výše příspěvku byla 2 941 Kč. V roce 2014 byla průměrná výše příspěvku 2 842 Kč, došlo tedy k nárůstu výše průměrného příspěvku (na 1 osobu a 1 měsíc), a to o 3,5%. Příspěvek pak v roce 2014 pobíralo 63 seniorů (nad 65 let) a 1 osoba do 15 let. KoP Klatovy vyplácí zhruba 37-39% všech vyplacených příspěvků na bydlení v rámci okresu Klatovy. Toto procento se v posledních letech (2014-2016) příliš nemění.

Poskytování příspěvku na bydlení je nároková dávka, vychází z výše příjmů žadatele. Lze říci, že ji pobírají lidé, kteří mají nízké příjmy, tzn. jsou chudí. V okrese Klatovy bylo v roce 2015 průměrně vypláceno 1010 příspěvků na bydlení měsíčně, Kontaktní pracoviště ÚP Klatovy vyplácelo průměrně 420 příspěvků měsíčně v roce 2014, 396 v roce 2015 a 357 v roce 2016. Mezi žadateli převažovali žadatelé v produktivním věku (15 - 65 let). Počet vyplacených příspěvků v letech 2014 - 2016 poklesl o 15%, výše průměrného příspěvku na bydlení vzrostla o 3,5%.

⁷ Dle dat ČSÚ

⁸ Kontaktní pracoviště ÚP Klatovy vyplácí dávky sociální podpory pro území Klatovska (Klatovy, Nýrsko, Horažďovice).

5.3.2. Doplatek na bydlení (dávky hmotné nouze)

Tyto dávky upravuje zákon o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb., který vymezuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi a napomáhá řešení některých nárazových životních situací.

Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.

O doplatku na bydlení stejně jako dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je příslušné krajské pobočky (kontaktní pracoviště) Úřadu práce ČR na základě sociálního šetření.

Osoba je v hmotné nouzi tehdy, když ona či její rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit, a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

Doplatek na bydlení poskytuje Úřad práce člověku nebo rodině, pokud její příjem spolu s příspěvkem na živobytí stačí k zabezpečení živobytí, ale nezbývá už na zaplacení nákladů na bydlení (i když pobírají příspěvek na bydlení). Výše doplatku je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení – tedy obvykle nájmu a energií – zůstala člověku či rodině částka na živobytí (ne méně než 1,3 násobek stanoveného částky živobytí).

V roce 2016 byly stanoveny částky životního minima (minimální hranice k zajištění výživy a základních potřeb) na 3 410 Kč na 1 osobu. Pro rodiny platí, že pro 1. dospělého je 3 140 Kč, ostatní dospělí 2 830 Kč, pro dítě do 6 let 1 740 Kč, dítě do 15 let 2 140 Kč a dítě do 26 let 2 450 Kč. Existenční minimum, tj. příjmy na hranici přežití, je nižší, v roce 2016 činil 2 200 Kč na osobu.

Doplatek na bydlení lze čerpat, když osoba bydlí ve vlastním bytě nebo rodinném domě, v bytě na základě smlouvy (nájemní, podnájemní nebo smlouvy o výpůjčce), v bytě ve vlastnictví manžela/manželky, ve stavbě pro rekreaci, ale i v ubytovacím zařízení (ubytovně) či v zařízení sociálních služeb (domov pro seniory, DOZP, azylový dům, domov se zvláštním režimem, chráněném bydlení, domě na půli cesty nebo terapeutické komunitě).

Podrobnější aktuální data týkající se doplatku na bydlení jsou dostupná pro území krajů (ČSÚ), případně dle dat územních pracovišť ÚP, ale ne pro jednotlivá města. ÚP nevyplácí dávky dle trvalého pobytu žadatele. V Plzeňském kraji, kam Klatovy spadají, bylo v roce 2014 vyplaceno 29 000 doplatků na bydlení v celkové částce 125 mil Kč, průměrně tedy 4 310 Kč na 1 dávku.

V roce 2013 bylo v Plzeňském kraji měsíčně průměrně vyplaceno 2 454 doplatků na bydlení a v roce 2014 2384 doplatků, což je meziroční pokles o 2,8%. Doplatek na bydlení tak využívá asi 1% domácností v kraji v současnosti (v kraji je 242 397 domácností).

Výdaje na doplatek na bydlení v kraji meziročně vzrostly o 6,5% z 117 614 tisíc Kč na 125 216 tisíc Kč. Průměrně bylo vyplaceno 3 993 Kč měsíčně na dávku v roce 2013 a 4 377 Kč v roce 2014.

	2014			2015			2016		
	Příspěv. na bydlení	Doplat. na bydlení	Příspěv. na živobytí	Příspěv. na bydlení	Doplat. na bydlení	Příspěv. na živobytí	Příspěv. na bydlení	Doplat. na bydlení	Příspěv. na živobytí
Okres Klatovy	1069	419	986	1024	337	868	950	241	664

Vybrané sociální dávky za okres Klatovy, ÚP KoP Klatovy 2016

V okrese Klatovy bylo v roce 2014 vyplaceno průměrně 419 doplatků na bydlení měsíčně, v roce 2015 to bylo 337 a v roce 2016 jen 241 doplatků, to je pokles o více než 42%. Stejně jako klesl počet vyplacených doplatků na bydlení měsíčně, klesal i počet vyplacených příspěvků na živobytí, a to o 33% (z 986 na 664 měsíčně).

KoP ÚP Klatovy vyplácí sociální dávky pro menší území, než je okres, území zhruba koresponduje s územím SO ORP Klatovy, na zbytku okresu vyplácí sociální dávky KoP Sušice. Je nutno však uvést, že žadatelé jsou evidováni podle rodného čísla (aby se předešlo dvojení dávek), a ne podle bydliště. Nelze tedy přesně určit, kde žijí, případně kolik žadatelů z daného města žádá na konkrétním KoP ÚP.

Typ dávky	Rok	Vyplacená dávka	Počet vyplacených dávek za rok	Průměrná měsíční celkem vyplacená dávka	Počet dávek (měsíční průměr)	Průměrná dávka na osobu	Počet měsíčně vyplacených dávek dle věku		
							0-15 let	16-65	>65
Příspěvek na bydlení	2014	14 334 589	5 044	1 194 549	420	2 842	1	356	63
	2015	13 929 705	4 749	1 160 809	396	2 933	1	338	57
	2016	12 602 161	4285	1 050 180	357	2 941	1	298	58
Příspěvek na živobytí	2014	21 078 918	5 374	1 756 577	448	3 922	3	433	12
	2015	14 935 386	4 449	1 244 616	371	3 357	4	354	13
	2016	10 638 464	3315	886 539	276	3 209	5	259	12
Doplatek na bydlení	2014	11 210 841	2 687	934 237	224	4 172	1	213	10
	2015	6 673 545	1 813	556 129	151	3 681	1	138	12
	2016	4 140 707	1115	345 059	93	3 714	1	84	8

Sociální dávky vyplacené Kontaktním pracovištěm ÚP Klatovy 2014-2016, ÚP 2017

Dle dat Úřadu práce Plzeňského kraje, kontaktní pracoviště Klatovy vyplatilo průměrně měsíčně na svém území 224 doplatků na bydlení a 448 příspěvků na živobytí v roce 2014, v roce 2015 to bylo 151 (DByd) a 371 (PnŽ) a v roce 2016 pak 93 (DByd) a 276 (PnŽ)⁹.

Pokud bychom vycházeli z předpokladu, že vyplácené dávky jsou v území rozděleny obdobně jako počet obyvatel, pak lze říci, že v Nýrsku pobíralo doplatek na bydlení v roce 2016 odhadem 5 žadatelů, 20 pobíralo příspěvek na bydlení a 16 příspěvek na živobytí.

⁹ PnŽ = příspěvek na živobytí DByd = doplatek na bydlení PByd = příspěvek na bydlení

Z podrobné evidence Kontaktního pracoviště ÚP Klatovy, vyplývá, že počet vyplacených příspěvků na živobytí na tomto pracovišti v posledních třech letech klesá. V roce 2014 bylo vyplaceno průměrně měsíčně 448 příspěvků na živobytí, v roce 2016 276 (PnŽ), tedy téměř o 39%. Klesá zejména počet příspěvků vyplacených osobám ve věku 15 - 65 let, tedy ekonomicky aktivním obyvatelům. U osob mladších 15 let došlo k mírnému nárůstu počtu osob, zatímco v roce 2014 ho pobíraly měsíčně 3 osoby, v roce 2016 pak 5 osob. U seniorů nad 65 let se počet vyplacených příspěvků na živobytí v letech 2014-2016 příliš nemění (cca 12). Průměrná měsíční výše vyplaceného příspěvku v roce 2016 byla 3 209 Kč. Od roku 2014 tak klesla o 18%,.

Na stejném pracovišti bylo v roce 2016 vypláceno měsíčně v průměru 93 doplatků na bydlení (1 osobě mladší 15 let a 8 seniorům). Průměrná výše doplatku byla 3 714 Kč na žadatele a měsíc. Od roku 2014 došlo k výraznému poklesu počtu vyplacených doplatků na bydlení, a to o 58% (v roce 2014 bylo vyplaceno 224 doplatků). Nejvýraznější pokles byl ve věkové skupině od 15-65 let, ve které jsou nejčastěji zahrnuty rodiny s dětmi, tj. u žadatelů v produktivním věku.

Téměř 2/3 doplatků na bydlení (stejně jako příspěvků na živobytí a bydlení) jsou vypláceny žadatelům ve věku od 30 do 55 let, tedy v produktivním věku, kdy se dá u velkého procenta navíc předpokládat, že mají ve své péči nezletilé děti.

KoP Klatovy vyplácel v roce 2014 53% všech doplatků na bydlení vyplacených v okrese měsíčně, v roce 2015 to bylo již jen 45% a v roce 2016 pak 38%. Také procento počtu měsíčně vyplacených příspěvků na živobytí KoP Klatovy v rámci okresu klesá, ale mírněji (v roce 2014 tvořily 45% příspěvků vyplacených v okrese a 41% v roce 2016).

Počet vyplacených doplatků na bydlení se v posledních letech výrazně snížil (na území KoP Klatovy o 50%, na území okresu Klatovy o 42%) jednak díky snížení nezaměstnanosti, jednak díky omezení ubytoven, na kterých lze doplatky vyplácet.

Doplatek na bydlení stejně jako příspěvek na živobytí jsou dávky hmotné nouze, přidělovány jsou na základě sociálního šetření a výše příjmů. Rozhoduje o nich ÚP. Vyplácen je i v ubytovnách a zařízeních sociálních služeb. Příjemci jsou často lidé ohrožení ztrátou bydlení. Kontaktní pracoviště ÚP Klatovy vyplácelo v roce 2016 průměrně 93 doplatků na bydlení měsíčně, převážně byli žadatelé v produktivním věku (16 - 65 let). V roce 2014 bylo vyplaceno průměrně 259 a v roce 2015 pak 185 doplatků měsíčně. V letech 2014 - 2016 klesl počet vyplacených doplatků o 58%, výše průměrného vyplaceného doplatku (na osobu a měsíc) klesla o 18%.

6. Možnosti bydlení v Nýrsku

6.1. Bytový domovní fond ve městě

6.1.1. Bytový a domovní fond

Data o domovním a bytovém fondu jsou dostupná z SLBD 2011. V Nýrsku bylo celkem 1033 domů, z nichž 84,9% byly domy rodinné a téměř 12% bytové.

83% všech domů bylo obydleno, z rodinných domů bylo obydleno 82,2% a z bytových 99%.

Většina domů (67,8%) patřila fyzickým osobám, obec nebo stát vlastnil 5,3% domů, převážně bytových, a bytová družstva vlastnila necelé 1% domů. 35,5% všech bytových domů spoluvlastnili vlastníci bytů, 31,4% bytových domů vlastnila obec nebo stát a téměř 15% fyzická osoba. Rodinné domy vlastnili především soukromí vlastníci - fyzické osoby (77,2%).

V letech 1991 - 2011 bylo postaveno nebo zrekonstruováno ve městě 266 domů (25,8% všech domů). Nejvíce domů bylo postaveno v devadesátých letech a téměř v 89% šlo o rodinné domy.

Ve městě bylo k stejnému datu 1962 obydlených bytů, z nichž 845 (43%) bylo v rodinných domech a 1057 (54%) v bytových domech. V osobním vlastnictví bylo 17,5% bytů, 32% jich bylo nájemních a pouze 3,9% družstevních. Většina bytů byla ve vlastním domě (34,8%).

Převažovaly byty se 4 místnostmi (29,6%) nad byty se 3 obytnými místnostmi (24,6%) a s 5 a více místnostmi (22%). Nejméně bylo malých bytů jako garsonek (3,7%) a 1+1 (11,7%).

Hospodařící domácnosti

Dle údajů SLBD2011 bylo v Nýrsku celkem 2076 hospodařících domácností, z nichž 63% bylo tvořeno jednou rodinou. 27% (562) bylo domácností se závislými dětmi, z toho 411 (73%) je úplných s oběma rodiči a 151 (27%) neúplných. Tyto domácnosti pak tvořily 27% všech domácností.

Domácnosti jednotlivců tvořily 31% všech domácností a celkem jich bylo 651 (tedy zhruba třetina).

Ve městě Nýrsku dle SLBD 2011 bylo 1 033 domů, z nichž bylo 83% obydlených. Neobydlených bylo 17,8% rodinných a 1% bytových domů. V domech bylo 1 962 obydlených bytů, a z nich bylo 32% (632) nájemních. Hospodařících domácností bylo ve městě 2 076, ve třetině žila jen jedna osoba (31%), v 27% rodiny s dětmi, v 7,3% neúplné rodiny s dětmi do 15 let.

6.1.2. Bytová výstavba - nově dokončené byty

V posledních pěti letech (2010-2015) bylo v okrese Klatovy postaveno 878 nových bytů, z nichž 546 (62%) bylo v rodinných domech. Přímou v Nýrsku bylo za stejné období dokončeno 47 bytů, což znamená 5% nově dokončených bytů v okrese. Z těchto 47 pak 24 bytů vzniklo v rodinných domech (51%).

Z bytů dokončených v roce 2014 byly 2 byty obecní. Město také využilo dotační zdroje k výstavbě tzv. bytů s dotací, které patří mezi byty určené pro sociální bydlení. V letech 2003

- 2014 město Nýrsko postavilo 21 nájemních bytů pro sociální bydlení, které jsou určeny pro nízkopříjmové obyvatele.

Za posledních 5 let (2010-2015) bylo v Nýrsku postaveno 47 bytů (5% výstavby v okrese). Z nich 51% bytů bylo postaveno v rodinných domech. Město v tomto období realizovalo výstavbu 2 bytů jako investor.

6.1.3. Městské byty – byty, jejichž vlastníkem je město

Město Nýrsko¹⁰ vlastnilo k 1. 12. 2016 celkem 400 bytů, z nichž 380 bylo I. kategorie a 20 II. kategorie. Z těchto bytů bylo 21 určeno pro sociálně slabší nízkopříjmové obyvatele. Jedná se o nájemní sociální byty postavené jako nástavby na bytových domech z dotace MMR. Nájemníci, kteří v těchto bytech žijí, musí dokládat každoročně výši svých příjmů.

23 bytů z bytového fondu města bylo malometrážních, prioritně určených pro seniory. V těchto bytech funguje, resp. je dostupná pečovatelská služba. Město plánuje postavit ještě dalších 10 bytů pro seniory, neboť zájem seniorů o byty převyšuje nabídku (evidují 9 žadatelů o byt z řad seniorů).

Město tak bylo k tomuto datu největším vlastníkem bytů v Nýrsku, neboť vlastní více než 20% všech bytů ve městě. Druhým největším vlastníkem bylo Bytové družstvo Klatovy, které vlastní 100 bytů (5%).

Nájem v obecních bytech v roce 2016 byl 34 Kč/m², v sociálních pak 33 Kč/ m², což je poloviční částka oproti nájmu v běžných bytech ve městě (70 Kč/m²)

Ze 400 městských bytů jich bylo 397 obydleno. Sociální byty (s dotací) byly obydleny plně, z ostatních 379 bytů jich bylo obydleno 375, 3 neobydlené, ale dostupné a 1 byt k rekonstrukci.

V roce 2015 evidovalo město 55 žadatelů o městské byty, z nichž bylo 24 uspokojeno – 23 obdrželo běžný nájemní byt a 1 byt s dotací. V roce 2016 bylo žadatelů 37 a uspokojeno bylo 17 z nich v klasickém obecním bytě a 1 v bytě s dotací.

Celkově město eviduje 37 žádostí o výměnu obecního bytu a 126 žádostí o byt. Mezi žadateli o byt je 77 jednotlivců, 40 rodin a 9 seniorů. Z pohledu města je bytů málo, a to nejen městských. V každém případě je po bytech stále poptávka, která výrazně převyšuje nabídku.

Město Nýrsko vlastní 20% všech bytů ve městě (400), z nich 21 je určeno pro nízkopříjmové obyvatele a 23 bytů je malometrážních a určených pro seniory. Výše nájmu běžného obecního bytu je 34 Kč/m².

¹⁰ Zdrojem dat je MěÚ Nýrsko, 2016.

6.1.4. Sociální bydlení v Nýrsko (byty ve vlastnictví města)¹¹

Sociálnímu bydlení nejvíce odpovídají byty z dotací určené pro nízkopříjmové obyvatele, seniory a zdravotně hendikepované. Je nutno však říci, že s ohledem na výši nájmu v městských bytech (34 Kč/m²) je možné považovat všechny městské byty za dostupné bydlení i pro nízkopříjmové obyvatele.

Mezi sociální bydlení patří svou povahou tedy především malometrážní byty pro seniory s dostupnou pečovatelskou službou, kterých je v Nýrsku 23, a byty pro nízkopříjmové obyvatele (21).

Přechodné bydlení, které se nejvíce podobá sociálním bytům s povinným odběrem sociální služby, ve městě zcela chybí. Registrované sociální pobytové služby jsou popsány v další kapitole.

Obyvatelé v akutní bytové krizi se ve městě vyskytují minimálně. Pokud k takové situaci dojde, odchází daný jedinec obvykle do krizových sociálních zařízení v Klatovech.

V bytech pro nízkopříjmové obyvatele, které patří mezi byty sociálního bydlení, k 31. 12. 2015 žilo 43 obyvatel, z toho 10 dětí.

Nájem v těchto bytech byl 33 Kč/m².

Žadatelé o byt z řad seniorů jsou přednostně ubytováni v domech čp. 492 a 742, a to jak jednotlivci, tak manželské páry.

Specifickým typem bydlení je bývalá ubytovna v učňovském areálu v Palackého ulici. Ubytovna, je dnes vedena jako byty, ale jde spíše o obytné místnosti se společnou kuchyní, které dříve sloužily učňovské škole. Dnes patří městu a jsou využívány ke krátkodobému (přechodnému) bydlení. Je zde 20 obytných místností a v současnosti zde žije 6 osob (2 muži a 4 ženy). „Ubytovna“ je však v nevyhovujícím stavu a nejsou zde vhodné podmínky ani pro krizové bydlení rodin s dětmi. Město plánuje výhledově rekonstrukci objektu na byty.

V Nýrsku je sociální bydlení zastoupeno formou malometrážních bytů pro seniory (23) a bytů s dotací určených pro nízkopříjmové obyvatele (21). Nájem je zde 33 Kč/m², v běžných městských bytech je srovnatelný (34 Kč/m²).

6.2. Ubytovny

Ve městě jsou ubytovny (HAAS, Straka, Restaurace Šumava, Královský Hvozd) patřící soukromým vlastníkům, obvykle podnikům. Jsou určeny pouze pro zaměstnance těchto podniků či agenturní pracovníky a neubytovávají sociálně potřebné.

Ubytovny se souhlasem obce s vyplácením doplatku na bydlení v Nýrsku nejsou.

V Nýrsku nejsou žádné ubytovny se souhlasem s vyplácením doplatku na bydlení, pouze ubytovny pro agenturní pracovníky.

¹¹ Zdrojem dat v kapitole je MěÚ Nýrsko a webové stránky města, 2016.

6.3. Pobytové služby ve městě

6.3.1. Pobytové sociální služby

Přímo v Nýrsku nejsou zastoupeny k 31. 12. 2016 žádné krizové pobytové služby (azylový dům, noclehárna a ubytovny). Jediným poskytovatelem pobytových sociálních služeb v Nýrsku je **Domov pro osoby se zdravotním postižením Bystřice nad Úhlavou (DOZP)**. Cílovou skupinou klientů DOZP jsou osoby s mentálním postižením od 18 do 64 let. Jedná se o příspěvkovou organizaci zřízenou Plzeňským krajem se sídlem v Bystřici nad Úhlavou č.p. 44, dřívější ústav sociální péče. Poskytuje zejména sociální a zdravotně rehabilitační péči pro uživatele na různém stupni mentálního nebo kombinovaného postižení s celoročním pobytem. Podle stupně postižení a pohlaví jsou uživatelé rozděleni do dvou úseků: sociálně-zdravotního a sociálně-aktivizačního. V současnosti je zde 145 klientů, z nichž 47 má středně těžkou a 98 těžkou až hlubokou mentální retardaci. Kapacita zařízení je 150 klientů. Za pobyt se zde platí dle pokoje od 150 do 210 Kč na den, strava je 106 - 150 Kč denně dle typu diety. V DOZP již existoval jeden přípravný byt pro 4 klienty a zvažovala se možnost vybudování chráněného bydlení (startovacích bytů). Po zkušenostech se však od tohoto záměru ustoupilo. V současnosti (k 30. 11. 2016) zde nejsou žádní klienti, kteří by mohli žít samostatně v chráněném bydlení mimo DOZP.

Krizové bydlení v Nýrsku zcela chybí, v případě potřeby jsou osoby v krizi umísťovány do krizových zařízení (noclehárna, ubytovna, azylový dům) v Klatovech nebo v Domažlicích, ale např. i v Plzni či Praze. Cena pobytu v těchto zařízeních je poměrně příznivá. Problémem je nedostatečná kapacita a to, že služba je obvykle dočasná (max. 1 rok) a chybí návazné formy bydlení. To způsobuje, že klienti putují z jednoho krizového zařízení do druhého. Někteří místní obyvatelé, kteří bydlí v azylovém domě v jiném městě, se vrací zpět do Nýrska a podají si žádost o obecní byt, popř. se hledají další ubytovací možnosti.

6.3.2. Zdravotnická zařízení (dlouhodobý pobyt)

V Nýrsku není žádné zdravotnické zařízení, které by zajišťovalo dlouhodobý pobyt ať už pro dlouhodobě nemocné nebo formou sociálních lůžek, kromě DOZP v Bystřici nad Úhlavou, který již byl popsán v předchozích kapitolách.

V Nýrsku působí 1 pobytová sociální služba, a to DOZP v Bystřici nad Úhlavou s kapacitou 150 lůžek. Krizové pobytové služby ve městě chybí. Osoby v bytové krizi odchází nejčastěji do krizových zařízení především v Klatovech nebo Plzni. Pobytové zdravotnické služby v Nýrsku nejsou zastoupeny.

6.4. Trh s byty a nemovitostmi¹²

6.4.1. Nájem

Běžné byty ve městě Nýrsko se pronajímají dle velikosti, stavu a s ohledem na to, zda jsou v panelovém či cihlovém domě. Vliv na cenu má pochopitelně i stáří nemovitosti. Malé byty (garsoniéry a 1+1) jsou pronajímány za cenu 4 až 5,5 tisíce Kč na měsíc, byty 2+1 pak od 6 do 8,5 tisíce Kč, větší byty (3+1 a více) jsou pronajímány za cenu 10-13 tisíc Kč bez energií. Nájem tedy odpovídá částce mezi 80 – 150 Kč/m², což výrazně převyšuje nájem v obecních bytech, který je 33-34 Kč/m². Ve městě však není příliš pronajímaných bytů kromě bytů města.

6.4.2. Prodej byty/domy

Také u prodeje bytů a domů je cena nemovitosti ovlivněna jejím stavem, velikostí zastavěné plochy i pozemku či stářím nemovitosti a její energetickou náročností. Ceny se pohybují u menších bytů v relacích od 600 do 800 000 Kč, u bytů 2+1 500 - 1400 000 Kč v případě novostaveb. Větší byty se prodávají od 850 do 1 900 000 Kč (3+1) a kolem 2,5 mil Kč (4+1 a větší). Vyšší částky jsou u bytů v novostavbách. Menší a starší domy jsou ve městě a okolí nabízeny v částce kolem 1 mil Kč, větší domy pak mezi 1 -2,5 mil Kč. Novostavby a nemovitosti se zastavěnou plochou nad 150 m², případně s většími pozemky stojí mezi 2,5-4,5 mil Kč.

¹² Data k 1. 12. 2016, zdrojem jsou údaje realitních kanceláří a internetový průzkum nabídek bytů.

7. Dostupnost bydlení a bytová politika města

zpracováno ve spolupráci s organizací Člověk v tísni o.p.s.

V této kapitole bude specifikována dostupnost bydlení ve městě Nýrsko. Sledována byla především cena jednotlivých dostupných forem bydlení, kapacita, podmínky pro získání ubytování a případně i překážky. Zdrojem dat v této kapitole jsou především rozhovory s jednotlivými aktéry v území (poskytovateli sociálních služeb a zástupci MěÚ Nýrsko), a zobrazují tak především jejich zkušenost s bydlením ve sledovaném území. Některé údaje v této kapitole se proto mohou překrývat s údaji v ostatních částech analýzy, které jsou založeny především na zdrojích z dostupných demografických dat (ČSÚ, MPSV, ÚP, Registr poskytovatelů sociálních služeb). S ohledem na to, aby byl zachován celistvý pohled na situaci bydlení ve městě ze strany jednotlivých aktérů, zde tyto informace ponecháváme.

7.1. Krizové bydlení

V obci Nýrsko není zastoupeno krizové bydlení. V případě potřeby jsou osoby v krizi umísťovány do krizových zařízení (noclehárna, ubytovna, azylový dům) v Klatovech nebo v Domažlicích, ale např. i v Plzni či Praze. V těchto zařízeních nemohou klienti zůstat obvykle déle než 12 měsíců. Dle sociálního odboru města se někteří místní obyvatelé, kteří bydlí ve zmíněných krizových zařízeních v jiném městě, vrací zpět do Nýrska a podají si žádost o obecní byt.

7.2. Ubytovací zařízení v obci

V obci fungují soukromé ubytovny Has, Straka, Restaurace Šumava, Královský Hvozd, které jsou určené téměř výhradně pro zaměstnance konkrétních podniků či agenturní pracovníky.

7.3. Soukromý trh s byty v Nýrsku

Běžné byty v obci se pronajímají za různou cenu dle velikosti, stavu a s ohledem na to, zda jsou v panelovém, či cihlovém domě. Vliv na cenu má i stáří nemovitosti. Malé byty (garsoniéry a 1+1) jsou pronajímány za cenu 4 až 5,5 tisíce Kč na měsíc, byty 2+1 pak od 6 do 8,5 tisíce Kč, větší byty (3+1 a více) jsou pronajímány za cenu 10 - 13 tisíc Kč bez energií. Nájem tedy odpovídá částce mezi 80 – 150 Kč/m², což výrazně převyšuje nájem v obecních bytech, který je 33 - 34 Kč/m².

Ve městě je však na soukromém trhu s byty minimální nabídka bytů k pronájmu. K 11. 2. 2017 nebyl nalezen ani jeden byt k pronájmu. Zejména vzhledem k této omezené nabídce, dále ceně a v neposlední řadě vzhledem k dalším požadavkům majitelů bytů, které často vylučují zájemce z důvodu etnicity či nízkého socioekonomického postavení ve společnosti, je soukromý trh s byty pro osoby v bytové nouzi uzavřený.

7.4. Obecní bytový fond

Město Nýrsko vlastní celkem 400 městských bytů, z nichž je 397 obydleno. Byty pro příjmově vymezenou skupinu obyvatel jsou obydleny plně. Z ostatních 379 bytů jich je obydleno 375, 3 jsou neobydlené, ale dostupné. 1 byt je potřeba rekonstruovat. Město je největším vlastníkem bytů v Nýrsku, neboť vlastní více než 20% všech bytů ve městě. Druhým největším vlastníkem je Bytové družstvo Klatovy, které vlastní 100 bytů (5%). Město spravuje své obecní byty samo prostřednictvím své příspěvkové organizace - Technických služeb města Nýrsko. Také vede evidenci žadatelů o byt. Od roku 2005 se uzavírají nájemní smlouvy jen na dobu určitou, a to na 1 rok (v případě dlužníků na kratší období např. 3 měsíce). V současnosti je ve městě 40% nájemních smluv na dobu neurčitou (byly uzavřeny před rokem 2005). Zároveň město zvažuje uzavírat nájemní smlouvy na dobu neurčitou i v případě seniorů.

Nájem v obecních bytech, je 34,-Kč/m². V bytech pro příjmově vymezenou skupinu obyvatel a bytech pro seniory je nájem 33,-Kč za m², což je poloviční částka oproti nájmu v (tržních) běžných bytech ve městě (70 Kč/m²). Z hlediska velmi příznivé ceny jsou městské byty osobám v bytové nouzi přístupné. Dostupnost městských bytů je pro osoby v bytové nouzi ztížena nutností složení jistiny ve výši 5.000,-Kč, zejména s ohledem na fakt, že místní Úřad práce – Hmotná nouze neposkytuje mimořádnou okamžitou pomoc na pokrytí tohoto výdaje žádnému z potencionálních žadatelů.

7.4.1. Kritéria pro přidělování městských bytů

Zájemci o byt ve vlastnictví města musí podat písemnou žádost na MěÚ, nesmí mít dluhy vůči městu a vlastnit nemovitost ani mít nájemní smlouvu k bydlení na dobu neurčitou (podmínky jsou specifikovány podrobně v prováděcí směrnici města č.18/2015). Žadatelé nemusí dokládat své příjmy.

O přidělení bytu rozhoduje bytová komise na základě podaných žádostí. Komise je čtyřčlenná, tvoří jí 2 zastupitelé, zástupce sociálního odboru a zástupce technických služeb. Rozhodnutí bytové komise může v opodstatněných případech zrušit či pozměnit starosta města.

Přidělení bytu je podmíněno složením jistiny (5 000 Kč).

Bytová komise se schází obvykle 1x za 2 měsíce, případně dle potřeby (pokud je potřeba řešit přidělení bytu apod.). Vždy v případě, že se uvolní byt, jsou vybráni tři možní zájemci (žadatelé) a jim je dle pořadí (pokud to schválí zastupitelstvo) byt nabídnut.

Obecní byty mají různou velikost a jsou určeny pro různé skupiny obyvatel, např. pro seniory, rodiny s dětmi - podle toho, který byt se uvolní, se také pak rozhoduje, kdo byt dostane.

Žádost o byt je nutno aktualizovat (obnovovat) každý rok.

Smlouva o pronájmu je roční a lze ji prodloužit o další rok, není-li žádný problém s nájemci. Od roku 2005 se uzavírají nájemní smlouvy jen na dobu určitou, a to na 1 rok (v případě dlužníků na kratší období např. 3 měsíce). V současnosti je ve městě 40% nájemních smluv na dobu neurčitou (byly uzavřeny před rokem 2005). Zároveň město zvažuje uzavírat nájemní smlouvy na dobu neurčitou v případě seniorů.

7.4.2. Zadluženost domácností v bytech města Nýrsko

Zadluženost nájemníků v obecních bytech dosahovala k 31. 12. 2015 celkové částky 1 210 000 Kč. Město evidovalo 65 dlužníků, z nichž většina žije v klasických obecních bytech. Průměrná dlužná částka na jednotlivce je tak 18 600 Kč. Po bývalých nájemnících eviduje město dluhy ve výši 110 000 Kč.

Dluhy na nájemném eviduje správce bytů a nemovitostí, kterým je příspěvková organizace města Technické služby města Nýrska.

V případě, že nájemník nezaplatí nájem v řádném termínu, je mu nejprve zaslána upomínka. V případě problémů s placením nájemného je správcem bytového fondu uvědomen Sociální odbor MěÚ Nýrsko. Ten se snaží situaci řešit, informuje o možnostech řešení, poskytne kontakt dle potřeby na sociální poradenství, poskytovatele potřebných sociálních služeb. Nejčastěji zde sociální poradenství poskytuje buď přímo sociální odbor, nebo organizace Člověk v tísni.

Pokud nenastane změna nebo není snaha ze strany nájemníka částku uhradit (neřeší vzniklý dluh, nedomluví si splátkový kalendář nebo ho nedodrží) a není-li nájem placen po dobu tří posledních měsíců, město předává vše svému právnímu zástupci a následně dluh řeší soud. Město řešilo v posledních deseti letech tři krajní případy, kdy došlo k soudnímu vystěhování a vyklizení bytů nájemníků. Pokud naopak nájemník dodržuje splátkový kalendář, město mu může odpustit penále (na základě žádosti klienti a jejího projednání ve finanční komisi). Pokud nájemník dluh splácí, je mu nájemní smlouva dále prodlužována.

Město k 31. 12. 2015 evidovalo 65 dlužníků v bytech města s průměrným dluhem 18 600 Kč (celkem 1 210 000 Kč), po bývalých nájemnících zbyl dluh 110 000 Kč. Dluhy na nájemném eviduje správce bytů Technické služby města. Zadlužování se předchází upomínkami, splátkovým kalendářem, informováním o možnostech řešení, kontaktem na sociální poradenství.

7.5. Bytová politika a záměry obce v oblasti bydlení¹³

Město je v současnosti (2016) dominantním vlastníkem bytů v Nýrsku a daří se mu byty spravovat bez problémů včetně pravidelných oprav. Město spravuje své obecní byty samo prostřednictvím své příspěvkové organizace (Technické služby města Nýrsko), která také vede evidenci žadatelů o byt.

Stávající bytový fond chce město zachovat, udržet ve svém vlastnictví a postupně rekonstruovat. Nemá zájem o prodej městských bytů, naopak je zde tendence kupovat nové objekty, v nichž je možné další byty určené zejména pro seniory stavět. V současnosti už se žádné městské byty neprivatizují.

Momentálně neexistuje žádná písemná koncepce politiky města v oblasti bydlení. Město v roce 2017 začalo s výstavbou nového domu s dvaceti třemi malometrážními byty pro. Výstavba domu je realizována na pozemku města a dokončení je plánováno na jaro 2018. Do budoucna plánuje zároveň město realizaci dalších bytů formou rekonstrukce domu ve

¹³ Zdrojem informací jsou rozhovory se zástupci MěÚ, 2016.

vlastnictví města. Výstavbu bytů pro rodiny s dětmi v příštích pěti letech město neplánuje. Prioritou je rekonstruovat stávající bytový fond a v rámci něj případně realizovat i sociální byty (stávající byty, přístavby na domech).

Písemná bytová politika chybí. Byty města spravují Technické služby města Nýrska (TS), přidělení bytu doporučuje bytová komise a schvaluje zastupitelstvo města. Žadatel musí složit kauci 5 000 Kč. Město má zájem zachovat si stávající bytový fond a postupně ho rekonstruovat. Zároveň realizuje výstavbu domu s malometrážními byty pro seniory (v rozsahu 23 bytů).

8. Sociální oblast

kapitola zpracována ve spolupráci s organizací Člověk v tísni o.p.s.

Cílem této kapitoly je zmapovat situaci v sociální oblasti na území obce, a proto jsou její součástí jak informace o práci Odboru sociálního a zdravotního MěÚ Nýrsko, identifikace sociálně vyloučených lokalit, zmapování poskytovatelů sociálních služeb z hlediska typu nabízené sociální služby, cílové skupiny pro kterou je služba určena a dostupnosti¹⁴ pro obyvatele Nýrska, ale i názory jednotlivých aktérů na situaci v sociální oblasti ve městě Nýrsko. Zdrojem údajů jsou veřejně dostupná data (ČSÚ, Registr poskytovatelů sociálních služeb) a rozhovory s poskytovateli a dalšími aktéry v území.

8.1. Poskytovatelé sociálních služeb

Dle registru poskytovatelů sociálních služeb v území působí tři poskytovatelé, z nichž jen dva zde mají i sídlo, a to Pečovatelská služba města Nýrsko (součást sociálního odboru) a Domov pro osoby se zdravotním postižením (DOZP) v Bystřici nad Úhlavou, která je jednou z přidružených obcí Nýrska. Do Nýrska zajíždí v případě potřeby také terénní pracovníci organizace Člověk v tísni z pobočky Klatovy. V současnosti (2016) zde mají terénní pracovníci ČvT dva klienty, s nimiž řeší především sociální poradenství týkající se dluhů a sociálních dávek.

Poskytovatel	Typ služby	Cílová skupina	Adresa	Web
Domov pro osoby se zdravotním postižením	Domov pro osoby se zdravotním postižením (DOZP)	Od 18 do 64 let	Bystřice n. Úhlavou 44, 340 22 Nýrsko	www.dozpbystrice.cz
Pečovatelská služba Nýrsko	Pečovatelské služby	Bez omezení věku	Jiráskova 742, 340 22 Nýrsko	www.sumavanet.cz/nyrsko
Člověk v tísni, o.p.s.	Sociálně aktivizační služba (SAS) Sociální poradenství Terénní programy	Bez omezení věku	Vídeňská 9, 339 01 Klatovy	www.clovekvtsni.cz/plzen

Registr poskytovatelů sociálních služeb, vlastní šetření 2016

8.2. Poskytované služby a jejich zacílení

8.2.1. Pobytové služby a jejich dostupnost

Přímo v Nýrsku nejsou zastoupeny k 31. 12. 2016 žádné krizové pobytové služby (azylový dům, noclehárna a ubytovny). Jediným poskytovatelem pobytových sociálních služeb v Nýrsku je **Domov pro osoby se zdravotním postižením Bystřice nad Úhlavou** (DOZP, viz kapitola 6.3.1 Pobytové služby ve městě).

¹⁴ Co se týče dostupnosti služeb a počtu uživatelů, někteří poskytovatelé sociálních služeb rozlišují problematiku bydlení u svých klientů na dva typy: klienti s akutní hrozbou ztrátou bydlení a klienti v nevyhovujícím bydlení. Uvedené četnosti klientů zohledňují pouze klienty, kteří se na sociální služby obrátili z důvodu potíží s bydlením.

8.2.2. Terénní a ambulantní služby a jejich dostupnost

Terénní služby poskytuje v Nýrsku především Pečovatelská služba Nýrsko, jejímž zřizovatelem je město Nýrsko. Služba sídlí v Jiráskově ul. 742 v Nýrsku a působí kromě Nýrska i v Janovicích nad Úhlavou, Dešenicích, Hamrech a Železné Rudě. Jejím cílem je umožnit klientům se zdravotními problémy nebo problémy spojenými s vyšším věkem setrvat v domácím prostředí. V rámci ní jsou zajišťovány jednoduché ošetrovatelské úkony: donáška/dovoz obědů, nákup, nutné pochůzky, pomoc s udržováním domácnosti (úklid, topení), příprava obědů, pomoc při pracovních aktivitách, pedikúra, masáže, dohled nad dospělým občanem. Cílovou skupinou poskytovaných služeb jsou především senioři a zdravotně postižení, ale v případě potřeby i rodiny s dětmi. Poskytovatelem je město Nýrsko. Provozní doba služby je v pracovní dny od 7:00 do 15:30. Okamžitá kapacita služby jsou 4 klienti, celková pak 160 klientů. Kapacita služby je v současnosti prakticky naplněna (cca 140 klientů) a zvažuje se i její navýšení.

Kromě této registrované služby poskytují terénní služby v Nýrsku organizace Point14 (Point for teen), která se zaměřuje na uživatele návykových látek a protidrogovou prevenci a Člověk v tísni. Z pobočky organizace Člověk v tísni, o.p.s. v Klatovech dojíždí do Nýrska terénní pracovník, který zde v případě potřeby řeší zejména odborné sociální poradenství, případně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Ročně organizace eviduje cca 10 uživatelů služeb z obce Nýrsko.

V Nýrsku ještě působí pracovníci Domusu z pobočky v Klatovech, kteří zajišťují SAS či odborné sociální poradenství. Ti se svými klienty řeší často i bydlení, ať už nevyhovující či hrozbu ztráty bytu. Přímou v Nýrsku má klienty spíše ojediněle.

Také pracovníci sociálního odboru MěÚ zajišťují terénní sociální práci v celém území POU. Pomáhají zejména s vyřizováním sociálních dávek a dávek v hmotné nouzi a poskytují poradenství.

Jedinou terénní i ambulantní, ale neformální službou je v Nýrsku nízkoprahový klub ALFA. Je realizován spolkem ALFA Nýrsko z.s. a Jednotou bratrskou – sbor Nýrsko v rámci projektu ALFA. Tento projekt je zaměřen na zlepšování kvality života dětí, mládeže a rodin z Nýrska a spádových obcí a zahrnuje jednak Klub Alfa, jednak přednášky na školách zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů ve společnosti (témata drogy, partnerské vztahy, násilí a šikana, válka a terorismus), ale i manželské poradenství, pomoc s řešením rodinných konfliktů, výchovy dětí a složitých rodinných situací. Klub má 70 pravidelných klientů a zhruba 350 kontaktů ročně, v rámci terénní práce (streetwork) je to 63 klientů. Klub má provozní dobu ve středu, pátek a neděli od 16:00 do 19:00 hod.

V Nýrsku působí jedna pobytová sociální služba, a to DOZP v Bystřici nad Úhlavou s kapacitou 150 lůžek. Z terénních a ambulantních služeb ve městě působí Pečovatelská služba města, Člověk v tísni, Domus, jejichž pracovníci sem zajíždějí v případě potřeby z Klatov, Point14 a Nízkoprahový klub Alfa.

8.3. Četnost klientů sociálních služeb řešících problém bydlení v obci

Níže následuje výčet nejvíce ohrožených skupin osob, které identifikovali poskytovatelé sociálních služeb na základě své zkušenosti z působení v obci (zkušenost z přímé práce s klienty, znalost regionu, sociálního kontextu v obci).

Osoby bez přístřeší

Z rozhovorů realizovaných s poskytovateli sociálních služeb vyplývá, že neevidují žádné osoby bez přístřeší v obci. Osoby ohrožené bezdomovectvím nalézají přechodné ubytování v krizových zařízeních mimo obec.

Osoby v nevyhovujícím bydlení

Sociální odbor města ke konci roku 2016 eviduje čtyři rodiny z přilehlých obcí Chudenín a Zelená Lhota, se kterými řeší problém nevyhovujícího bydlení – chybí zde infrastruktura a kvalita bydlení je nedostatečná, rodiny se z důvodu zaměstnání a docházky dětí do školy v Nýrsku potřebují přestěhovat do obce.

Osoby bydlící na ubytovnách

Na městské ubytovně v Palackého ulici aktuálně (k 30. 11. 2016) bydlí šest lidí, z toho dva muži a čtyři ženy (pracovníci prádelny).

Rodiče s dětmi – samoživitelé, nízkopříjmové rodiny

Na sociální odbor města se ročně obrátí zhruba deset rodin - samoživitelů s problémem v oblasti bydlení (nevyhovující bydlení, hrozba ztráty bydlení).

Senioři

Jedná se zejména o vdovy, žijící samostatně. Na sociální odbor města se ročně obrátí zhruba deset seniorů, kteří žádají podporu v oblasti bydlení.

Osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách

Na základě tzv. „Gabalovy“ Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2006 a 2015 nebyly v obci identifikovány žádné vyloučené lokality. Z hlediska sociálního odboru jsou problematické tyto lokality: část obce Chudenín, jeden dům v obci Zelená Lhota a lokalita pod nádražím přímo v obci, kde žijí 3 rodiny.

Zdravotně postižení

Na sociální odbor města se ročně obrátí zhruba deset rodin, v nichž žije někdo se zdravotním postižením, které řeší problém s bydlením.

8.4. Důvody ztráty bydlení z pohledu poskytovatelů sociálních služeb

Poskytovatelé sociálních služeb a zástupci sociálního odboru byli dotázáni, v čem spatřují hlavní důvody ztráty bydlení osob, se kterými pracují, a jak sami hodnotí možnosti řešení, které jsou v obci v současné chvíli pro tyto situace dostupné.

8.4.1. Hlavní příčiny ztráty bydlení dle poskytovatelů sociálních služeb

Předlužení a nestabilní příjem

Nejčastější příčinu spatřují poskytovatelé sociálních služeb obecně v zadluženosti domácností. Některé dluhy mohou zapříčinit výpověď z městského bytu, např. dluhy na nájmu nebo odpadech u městských bytů. Nedostatečná rozvaha příjmů a výdajů nebo náhlý výpadek příjmů má za následek opakované zadlužování a splácení půjčky půjčkou, většinou velmi drahou a sjednanou za velmi nevýhodných podmínek. Toto vytloukání klínu klínem má pak za následek ztrátu bydlení z důvodu neplacení nájmu. Opakované zadlužování a vymáhací praktiky některých poskytovatelů půjček, mohou být pro dlužníka příčinou velkého stresu a následně nevhodného rozhodnutí, jak své dluhy vyřešit. Klienti některým poskytovatelům půjček často platí na základě jejich osobní návštěvy. Aby se vyhnuli nepříjemnému rozhovoru nebo někdy v důsledku nepřiměřeného nátlaku inkasního pracovníka, zaplatí klienti raději sjednanou týdenní splátku v plné výši, nebo alespoň ve výši částečné, než aby jednali s rozvahou a platby rozložily rovnoměrně dle jejich skutečné důležitosti. Problémem je také nestabilní příjem, pokud jsou klienti opakovaně nezaměstnaní, pokud mají příležitosti pouze ke krátkodobým zaměstnáním, např. pracují narázově přes pracovní agentury apod.

Ztráta partnera nebo rodinného zázemí

Jinou situací, která může vést ke ztrátě bydlení a bytové nouzi, je ztráta partnera či jiného důležitého člena rodiny. Děje se tak v důsledku úmrtí, ale často také v důsledku rozchodu či rozvodu s životním partnerem. Domácnost taková situace zasáhne po psychické, ekonomické i sociální stránce. Klienti jsou ve špatném psychickém stavu, kdy nezvládají řešit praktické problémy efektivně. Zároveň přicházejí o významnou část příjmu, v důsledku čehož hrozí prodlení s úhradou i běžných závazků. Vše může nakonec vést až ke ztrátě bydlení.

8.4.2. Faktory ovlivňující dostupnost bydlení v obci dle poskytovatelů soc. služeb

Absence krizového stupně bydlení

Má za následek, že pokud někomu v obci hrozí akutní ztráta bydlení, je kontaktován Městský ústav sociálních služeb Klatovy, který zřizuje krizové bydlení a klient předán do tohoto zařízení.

Nedostatečná nabídka sociálních služeb v obci

Dle sociálního odboru chybí tzv. odlehčovací služby zaměřené na seniory - denní stacionář s komunitním centrem pro seniory a zdravotně hendikepované.

Nedostatečný počet lůžek pro nesoběstačné seniory

Z hlediska sociálního odboru je velkým problémem ve městě, ale i v celém kraji nedostatek lůžek pro seniory, kteří potřebují intenzivní péči a nemohou zůstat sami doma ani s pomocí pečovatelské služby. V současnosti mají do 5 akutních žadatelů o umístění do podobného zařízení.

Poptávka po bytech pro osoby v bytové nouzi

Sociální odbor města by uvítal mít k dispozici dva byty pro okamžité a přechodné využití a čtyři sociální byty s povinným využíváním sociální služby nájemníky.

Netransparentní výběr z žadatelů o městský byt

Jeden poskytovatel sociální služby uvádí, že město nezveřejňuje pořadník žadatelů o městský byt. Toto tvrzení opírá o zkušenost s klientem, který chtěl za asistence poskytovatele nahlédnout do pořadníku, ale nebylo mu to umožněno. Dále se poskytovatel zmiňuje o případu, kdy měla klientka již podanou žádost o výměnu bytu, kterou pak upravila, a žádala o menší byt. Po úpravě žádosti na menší byt byla dotyčná klientka zařazena na konec pořadníku žadatelů o byt. Někteří z klientů sociálních služeb ani po pěti letech od podání žádosti byt nedostali, byť nemají dluhy vůči městu a mají práci.

Nízká kapacita městských bytů

Poskytovatelé sociálních služeb se shodují v názoru, že obecně je kapacita městských bytů vzhledem k poptávce nízká a je třeba ji navýšit zejména o malometrážní byty pro seniory a větší byty pro početnější rodiny s dětmi.

Úřad práce v rámci hmotné nouze neproplácí kauci na městský byt ve výši 5.000,-Kč

Skutečnost shodně potvrzují poskytovatelé sociálních služeb působících v obci. Úřad práce – oddělení hmotné nouze má možnost poskytnout v odůvodněných případech dávku mimořádné okamžité pomoci na zaplacení kauce. Toto opatření bylo i metodicky doporučeno ze strany MPSV jako prostředek k řešení bytové nouze osob, které žijí v nevyhovujících podmínkách na ubytovnách a nedokáží překonat bariéru jednorázového vyššího výdaje na kauci v běžném nájemním bytě.

Hlavními příčinami ztráty bydlení je zadlužení, nestabilní příjem a ztráta partnera či rodinného zázemí. Dle poskytovatelů sociálních služeb v Nýrsku chybí krizové bydlení, nabídka sociálních služeb zejména pro seniory není zcela dostatečná a chybí i lůžka pro nesoběstačné seniory. Přestože město vlastní dostatek bytů, jejich kapacita zcela nedostačuje a poptávka po bytech je větší než nabídka. Poskytovatelé by uvítali větší transparentnost při výběru žadatelů o byt a v případě kauce na městský byt možnost využití mimořádné hmotné pomoci.

8.5. Sociální odbor MĚÚ Nýrsko¹⁵

Nýrsko jako obec s pověřeným obecním úřadem zajišťuje sociální práci i v obcích Dešenice, Hamry, Chudenín a Železná Ruda. Na sociálním odboru města jsou tři zaměstnanci včetně vedoucí, sociální pracovník je zde jeden (0,9 úvazku). Během roku v rámci své práce realizují kontakt zhruba s osmdesáti jednorázovými klienty (pouze 1 kontakt) a s patnácti opakujícími se klienty, které řeší dlouhodoběji. Kapacita odboru je v současnosti dostatečná.

Pracovníci sociálního odboru mají nastavenou spolupráci s pečovatelkami Pečovatelské služby Nýrsko, která je provozovaná městem. Skrze ně získávají často informace o potřebách a problémech jejich klientů, se kterými pak pracují sociální pracovníci města.

Co se ztráty bydlení týká, ročně v Nýrsku řeší tento problém maximálně u zhruba deseti lidí. Většinou se jedná o obyvatele Nýrska, ale tuto situaci řeší i u obyvatel okolních obcí. Převažuje potřeba řešit krizovou situaci, neboť klienti často přichází, až když selžou jiné možnosti, v podstatě na poslední chvíli. Sociální pracovníci tak řeší především krizové situace

¹⁵ Tato kapitola byla zpracována z informací poskytnutých v rozhovorech se zástupci města a sociálního odboru, které probíhaly na podzim 2016.

- shání krizové bydlení, které v Nýrsku chybí a i v rámci Plzeňského kraje je jeho kapacita nedostatečná. Obrací se nejčastěji do Klatov, Domažlic, ale i do Plzně či Prahy. Nejčastějším důvodem, který vede ke ztrátě bydlení, jsou obvykle dluhy na nájemném, výjimečně neprodloužení nájemní smlouvy, ukončení smlouvy ze strany pronajímatele.

Nevyhovující bydlení řešili pracovníci sociálního odboru v posledních letech u několika rodin. V roce 2015 to byly dvě rodiny, v roce 2016 pak rodiny čtyři (dvě rodiny žijí v Chudeníně a dvě v Zelené Lhotě). V současnosti (k 31. 11. 2016) řeší krizovou situaci u dvou rodin s dětmi, u jedné osoby řeší zadluženost a u jednoho cizince problematiku oficiálního pobytu v ČR.

V případě seniorů se řeší spíše to, že díky zhoršení zdravotního stavu, nemohou žít ve svém stávajícím bydlení. Jedná se o seniory, kteří nemohou žít sami ani při zajištění pečovatelských služeb.

Ve městě také působí odloučené pracoviště pobočky ÚP Klatovy, které má jeden den v týdnu úřední hodiny na MěÚ Nýrsko. Pokud se ve městě vyskytnou osoby v krizové situaci bez přístřeší, což se děje minimálně, jsou většinou ubytováni v noclehárně či v azylovém domě v Klatovech.

Z pohledu města nejsou v sociální oblasti příliš velké problémy, úředníci je řeší spíše nárazově. Nejčastěji jde o tyto problémy: nezaměstnanost, dluhy, dávky hmotné nouze, dávky sociální podpory či potřeba zajištění pečovatelské služby.

Městu nejvíce chybí byty pro seniory, aby nemuseli odcházet z města, kde žijí celý život. V souvislosti se seniory chybí také odlehčovací služby zaměřené na seniory - denní stacionář s komunitním centrem pro seniory a zdravotně hendikepované a poradenství pro seniory a sociálně vyloučené osoby nebo osoby vyloučením ohrožené. Město zvažuje výstavbu Komunitního centra z dotačních zdrojů v rámci programu IROP, které by ideálně ze 2/3 sloužilo pro komunitní práci a z 1/3 pro seniory (klub, klubovna, místo setkávání).

Přímo sociálně vyloučené lokality se z pohledu města v Nýrsku nyní nenachází, jsou zde však dva problematické domy v soukromém vlastnictví v Chudeníně. Objekty jsou v dezolátním stavu a jejich vlastníci s úředníky příliš nekomunikují. Jsou zde ubytováni obyvatelé přesídlení z Tachovska. V Zelené Lhotě je v ne příliš dobrém stavu objekt obývaný jednou širší rodinou, stejně tak v lokalitě Pod nádražím, kde žijí tři rodiny.

Problémem je, že se pracovníci odboru s klienty setkávají obvykle až poté, co se ocitnou ve zcela krizové situaci (předlužení) nebo když jsou nuceni s odborem spolupracovat (např. podnět z OSPOD). V momentě, kdy je nejhorší situace vyřešena, často ztrácejí zájem se sociálním odborem spolupracovat. Z pohledu odboru jsou ve městě dvě až tři rodiny, které by bylo vhodné umístit do bytu se sociální službou, pokud by ovšem měly o spolupráci se sociální službou zájem.

Sociálnímu odboru také chybí zpětná vazba od klientů, limitován je též postojem klientů (jejich nedostatečnou motivovaností, slabou vůlí, chybějícími návyky). Dalším problémem je, že řada institucí, na které klienty pracovníci sociálního odboru odkáží, nedokáže situaci řešit operativně, okamžitě, dochází tak k prodávám, které situaci klientů často zhoršují, přestože se klienti snaží situaci řešit a se sociálním odborem spolupracují. Problematické je také řešit bydlení pro vícečetné rodiny (rodiny s větším počtem dětí). Nástrojů jak pomoci občanům v nouzi je jinak dostatek, ale jsou podmíněny spoluprací ze strany klientů, která není vždy dostatečná a stává se limitem pro účinnou pomoc.

Velkým problémem je ve městě, ale i celém kraji, nedostatek lůžek pro seniory, kteří potřebují intenzivní péči a nemohou zůstat sami doma ani s pomocí pečovatelské služby. V současnosti mají do pěti akutních žadatelů o umístění do podobného zařízení.

Dle zkušeností pracovníků MěÚ by ve městě potřebovali jeden až dva byty pro krizové situace (a dostupnější krizové bydlení v rámci kraje) pro občany v akutní krizi pro krátkodobé bydlení, čtyři byty se sociální prací (sociální byty) pro ty, kteří opouští krizové pobytové služby a je s nimi navázána spolupráce, a padesát až sto spíše menších obecních bytů, ideálně o velikosti 2+1 (jeden až dva bytové domy) včetně bytů pro seniory. Zejména po menších bytech pro seniory je poptávka, což je důsledek toho, že většina dnešních důchodců z Nýrska pracovala v zemědělství, příp. v Okule, a mají nízké důchody (8000 - 9000 Kč). Pokud zůstane senior sám, má problémy větší byt uplatit. Většina domácností seniorů (jednotlivců) tak díky příjmům patří mezi sociálně potřebné.

Na sociálním odboru MěÚ je zaměstnán jeden sociální pracovník. Kromě samosprávy v sociální oblasti zajišťuje MěÚ i státní správu pro území POU Nýrsko. Ročně má sociální odbor asi osmdesát jednorázových a patnáct pravidelných (opakujících se klientů). Ztrátu nebo ohrožení ztrátou bydlení řeší pracovníci MěÚ minimálně, odhadem u deseti lidí ročně. Nevyhovující bydlení řešili v roce 2016 u čtyř rodin.

8.6. SVL v obci

Dle studie Gabala (Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, GAC,s.r.o.) z roku 2015 není přímo v Nýrsku žádná sociálně vyloučená lokalita.

Z pohledu města jsou v Nýrsku vyloučené lokality jen minimálně, pokud, tak se jedná obvykle o jednotlivé domy, které nejsou v dobrém stavu (soukromý dům v Chudeníně, Zelené Lhotě a Pod nádražím v Nýrsku).

V Nýrsku nejsou žádné sociálně vyloučené lokality.

9. Cílové skupiny obyvatel

Z předchozí části analýzy plyne, že mezi skupiny nejohroženější ztrátou bydlení patří senioři, osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením (zejména obyvatelé s nízkými příjmy, nezaměstnaní, samoživitelé/lky) a osoby zdravotně hendikepované. Proto se v další části analýzy budeme věnovat těmto skupinám a shrneme zde data z předchozí části analýzy, která budou doplněna o podrobnější údaje.

9.1. Senioři

Jednou ze skupin¹⁶, která je ohrožena ztrátou bydlení a často i sociálním vyloučením, jsou senioři. Pokud při pobírání důchodu nepracují, jde často o obyvatele s výrazně nižším příjmem, než mají ekonomicky aktivní obyvatelé. Populace obyvatel navíc stárne, což je nejen krajský, ale i celorepublikový trend. Dle prognóz ČSÚ se počet seniorů (obyvatel starších 65 let) do roku 2030 zvýší o 20% a do roku 2050 dokonce o 50% oproti současnému stavu.

V Nýrsku byl v roce 2011 počet seniorů nad 65 let 14,2% (716) z celkového počtu obyvatel a do roku 2015 došlo k nárůstu o 2,9% na 17,1% (848) seniorů z celkového počtu obyvatel.

V roce 2011 bylo v okrese Klatovy 14 667 seniorů nad 65 let, v roce 2015 pak 17 056, což je nárůst o více než 16 % (ze 17,7% na 19,8% z celkového počtu obyvatel). V roce 2030 se dle prognóz ČSÚ předpokládá jejich nárůst na 20 409 obyvatel (tedy 26,1% populace okresu).

Území	Celkem	Senioři nad 65 let	%	% z celkového počtu seniorů nad 65 let						
				65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	>95
Plzeňský kraj	576 616	108 284	18,78	35,66	25,95	17,02	12,20	6,73	2,19	0,26
Z toho muži	285 647	46 631	16,32	39,28	26,89	16,56	10,60	5,14	1,36	0,15
Z toho ženy	290 969	61 653	21,19	32,92	25,24	17,37	13,40	7,92	2,81	0,33
Okres Klatovy	86 617	17 056	19,70	35,68	25,84	16,75	12,42	6,92	2,16	0,22
z toho muži	42 865	7 348	17,14	40,84	26,46	16,07	10,32	5,01	1,17	0,14
z toho ženy	43 752	9 708	22,19	31,78	25,37	17,26	14,02	8,36	2,92	0,29

ČSÚ 2015

Předchozí tabulka ukazuje procentuální zastoupení jednotlivých věkových skupin u seniorů v rámci Plzeňského kraje a okresu Klatovy v roce 2015. Nejvíce seniorů bylo ve věku od 65 do 69 let (tvořili více než třetinu obyvatel nad 65 let). Senioři starší 80 let, tedy věková skupina, která již potřebuje častěji pomoc další osoby v běžném životě, tvořili více než pětinu obyvatel starších 65 let (21 %, tedy 3 700 osob).

Podle prognóz ČSÚ bude seniorů v celém kraji a potažmo i v jednotlivých okresech a městech přibývat, navíc díky zvyšování se průměrného věku dožití bude narůstat seniorů ve vyšším

¹⁶Zdrojem dat v kapitole je studie ČSÚ <https://www.czso.cz/csu/czso/seniori-v-plzenskem-kraji>, ČSÚ a MPSV.

věku (nad 80 let). V roce 2030 by dle odhadů ČSÚ mohli senioři starší 80 let tvořit 30,2%, v roce 2050 pak téměř 34% všech seniorů (tedy obyvatel starších 65 let).

ROK	2020	2025	2030	2035	240	2045	2050
Plzeňský kraj obyvatel celkem	577 112	578 491	578 064	576 168	573 427	570 333	566 951
Z toho ve věku nad 65 let	120 918	132 204	140 313	147 119	158 066	170 459	176 093
Z toho ve věku nad 65 let v %	21,0	22,9	24,3	25,5	27,6	29,9	31,1
65–69 let	31,8	26,7	24,1	23,6	26,1	26,1	21,8
70–74 let	28,3	26,7	23,4	21,6	20,7	23,0	24,0
75–79 let	19,3	22,6	22,3	20,0	18,2	17,5	20,5
80–84 let	11,1	13,9	17,2	17,6	15,6	14,4	14,7
85–89 let	6,7	6,6	8,9	11,6	11,8	10,7	10,6
90 a více let	2,8	3,5	4,1	5,7	7,6	8,4	8,4

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva staršího 65 let v Plzeňském kraji do roku 2050

Dle SLBD 2011 je v okrese Klatovy celkem 35 874 domácností z toho 9 636 (26,9%) domácností seniorů (tedy domácností, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let), z nichž u 4 688 domácností jde o domácnosti jednotlivců (48,7% z domácností seniorů, 13,1% z domácností celkem).

DOMÁCNOSTI SENIORŮ CELKEM		V TOM				V TOM V %			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	Domácnost jednotlivce	Prarodiče s vnoučeti	1 úplná rodina	1 neúplná rodina	Domácnost jednotlivce	Prarodiče s vnoučeti
Plzeňský kraj	60 795	26 135	4 958	29 068	634	43,0	8,2	47,8	1,0
Okres Klatovy	9 636	4 028	813	4 688	104	41,8	8,5	48,7	1,1

SLBD 2011, Domácnosti seniorů

Průměrný měsíční nájem v komerčních objektech se v Nýrsku pohybuje dle velikosti bytu od 4 do 5 000 Kč (1+0, 1+1), 6 000 do 8 500 Kč (2+1) do 10 000 do 13 000 Kč (3+1 a větší) bez poplatků za energie. Průměrně jde o částku cca 80 až 150 Kč/m².

Průměrné výdaje na bydlení v posledních do let (2011-2015) mírně poklesly (asi o 1,5%) především díky poklesu nákladů na energie (poklesly o téměř 5%). Náklady na dodávku vody zároveň vzrostly téměř o 10% a nájemné také o 10% na osobu. Z tabulky je zřejmé, že domácnosti více šetří také na běžné údržbě a opravách, výdaje na opravy poklesly o zhruba 18%. U výdajů jsou uváděny průměrné hodnoty příjmů a výdajů na osobu za rok za celou Českou republiku.

Průměrné výdaje za osobu a rok (% z celkových příjmů)		2011		2012		2013		2014		2015	
		%		%		%		%		%	
Bydlení, voda, energie, paliva		29,2		29,7		28,9		28,1		27,7	
Průměrné výdaje za osobu a rok na		2011		2012		2013		2014		2015	
		Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%	Kč	%
Bydlení, voda, energie, paliva		34 568	100,0	35 202	100,0	35 404	100,0	34 761	100,0	34 034	100,0
Z toho	Nájemné z bytu	7 732	22,4	8 200	23,3	7 904	22,3	8 423	24,2	8 510	25,0
	Běžná údržba a drobné opravy bytu	3 157	9,1	2 868	8,1	2 216	6,3	2 273	6,5	2 549	7,5
	Dodávka vody a jiné služby související s bydlením	3 212	9,3	3 113	8,8	3 298	9,3	3 486	10,0	3 532	10,4
	Elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	20 467	59,2	21 022	59,8	21 986	62,1	20 579	59,3	19 443	57,1

Peněžní vydání domácností důchodců (na osobu a rok) na bydlení v letech 2011-2015, celorepublikový průměr, ČSÚ

Údaje o ekonomické aktivitě vychází z dat ze Sčítání lidí, bytů a domů z roku 2011, protože novější data tohoto typu nejsou k dispozici. V roce 2011 tvořili obyvatelé starší 65 let 14,2 % obyvatel města.¹⁷

Neaktivních obyvatel a zároveň osob pobírajících důchod bylo v Nýrsku 24,0 % (1 199 osob), 1,6% (77) důchodců bylo ekonomicky aktivních, tzn. bylo zaměstnaných a pobíralo důchod (jde o % z celkového počtu obyvatel města).

Mezi lety 2011 - 2015 došlo také k posunutí odchodu do důchodu a zvýšení % ekonomicky aktivních obyvatel starších 65 let (dle publikace ČSÚ, Senioři v Plzeňském kraji 2015). Celkově však se dle této studie v Plzeňském kraji počet ekonomicky neaktivních osob nad 60 let zvýšil od roku 2011 do roku 2014 z 58,9% na 64,0% (tj. o 5,1%) a tento trend bude s ohledem na stárnutí populace pokračovat. Podle těchto údajů lze předpokládat obdobný nárůst i v jednotlivých okresech Plzeňského kraje.

V okrese Klatovy tvořili v roce 2011 nepracující důchodci 52,2% neaktivních osob (tj. 25% všech obyvatel), předpokládáme-li zvýšení o cca 5%, pak v roce 2015 tvoří nepracující důchodci kolem 57% ekonomicky neaktivních (cca 28,0% všech).

Starobní důchod pobíralo v roce 2015 v okrese Klatovy 15 159 osob, 4 743 vdovský a 830 vdovecký (kombinovaný se starobním či invalidním) – celkem tyto důchody pobíralo 20 732 obyvatel (23,9% všech obyvatel okresu). To znamená, že 21,4 % příjemců důchodů byly vdovy nebo vdovci, 85% z nich byly ženy, které mají nižší průměrné příjmy a tedy i důchody.

Průměrný starobní důchod byl v prosinci 2015 v okrese Klatovy 10 981 Kč, v případě kombinovaného s vdovským (vdoveckým) pak 12 012 Kč u vdov a 13 496 u vdovců (na ten dosáhne 21,4 % seniorů nebo seniorek). Průměrná hrubá mzda k témuž datu byla

¹⁷ Odchod do důchodu byl v roce 2011 v 60 - 62 letech (muži později), zároveň bylo možné odejít do předčasného důchodu, a důchod naopak nepobírají senioři, kteří o něj z nějakého důvodu nezažádají. V důsledku toho není totožný počet seniorů nad 65 let a počet příjemců starobních důchodů

v Plzeňském kraji 27 013 Kč, čistá mzda tedy činí 20 681 Kč. Průměrný důchod tedy dosahoval 53,1 % průměrné mzdy a kombinovaný vdovský/vdovecký 58%/65,2% průměrné mzdy.

Za posledních 5 let (2010-2015) celkové průměrné důchody vzrostly asi o 10%, starobní pak téměř o 12%. Celkové výdaje důchodců dle statistického šetření ČSÚ vzrostly za stejné období o 5 %. Průměrný český důchodce tak za rok uspoří zhruba 10 908 Kč ročně.

Je třeba také zmínit jev, který poslední dobou narůstá, a to je zadluženost seniorů. V Plzeňském kraji je k 31. 8. 2016 4 481 důchodů (2,8 % z celkového počtu) obstavených a průměrná srážka z důchodu se pohybuje kolem 1 765 Kč měsíčně. Z celkového počtu je obstaveno 2 643 důchodů starobních (2,7% všech starobních důchodů) a 1 787 invalidních (7,3% ze všech invalidních). U starobních důchodů je průměrně sráženo z důchodu 1 851 Kč měsíčně.

Dle šetření ČSÚ¹⁸ je 7,4% seniorů v ČR ohroženo chudobou (to odpovídá odhadem 1262 osobám v rámci okresu Klatovy a 63 přímo v Nýrsku¹⁹). Tři čtvrtiny z nich jsou jednotlivci (samostatně žijící) a z toho 85% jsou ženy. Nejvíce ohrožené chudobou jsou tedy seniorky nad 65 let, které žijí samy (54,6%) a 15,6% tvoří páry, kdy jednomu z partnerů je více než 65 let.

Dle dostupných údajů města Nýrsko, lze říci, že ztrátu bydlení nebo ohrožení ztrátou bydlení řeší ročně průměrně u maximálně 10 seniorů. Pro město je ale zároveň typické, že většina starobních důchodců má nízké důchody, neboť většina z nich pracovala v zemědělství nebo lesnictví, kde byly nízké platy.

- **Seniori v okrese Klatovy tvoří 19,8% všech obyvatel, tj. 17 056 osob; poměr seniorů v Nýrsku je o něco nižší, a to 17,1%, tedy 848 osob, což je v rámci populace zhruba o 2,7% méně.**
- **V okrese Klatovy je 4 688 domácností jednotlivce – seniora (tj. 13,1% z celkem 35 874 domácností) a 9 636 všech domácností seniorů (26,9% ze všech).**
- **Ve městě Nýrsku je celkem 2 076 domácností; za předpokladu, že poměr domácností seniorů bude obdobný jako v okrese, lze odhadnout, že je zde 558 domácností seniorů (26,9%) a 272 domácností seniorů - jednotlivců (13,1%).**
- **Počet příjemců důchodu (starobní, vdovecký/vdovský kombinovaný) v okrese Klatovy je 20 732 (23,9% obyvatel pobírá tyto typy důchodů), což je přibližně o 4,2% více než odpovídá % seniorů nad 65 let v celkové populaci; za předpokladu, že poměrově bude situace ve městě obdobná, jako je v okrese, odhadujeme, že tyto důchody bude ve městě pobírat o něco nižší % než v okrese a zároveň vyšší %, než je počet seniorů, a to o cca o 4%, jde tedy o cca 21 % obyvatel Nýrska, tj. 1 042 osob.**
- **Průměrný starobní důchod je v okrese 10 981 Kč a pobírá ho 15 159 osob, kombinovaný (vdovský/vdovecký) důchod ve výši 12 012 Kč až 13 499 Kč (průměrně je to 11 317 Kč) pobírá 5 573 osob (4 743 žen a 830 mužů).**

¹⁸ Š. Šustová, Životní podmínky českých domácností, ČSÚ 2015

¹⁹ Pro odhad použit matematický přepočít, přestože nejde o běžnou analytickou metodu a správně by neměl být takovýto mechanický převod použit. Z důvodu nedostatku dostupných dat pro jednotlivá města a potřeby odhadnout alespoň přibližný počet chudých seniorů tento odhad uvádíme.

- Průměrný nájem v běžných bytech v Nýrsku představuje 4 000 Kč – 10 000 Kč, výjimečně i více.
- Tzv. domy s pečovatelskou službou v Nýrsku nejsou, ale všechny městské byty mají nájem velmi nízký (33-34 Kč/m²); město disponuje také 23 malometrážními byty, které jsou určeny přímo pro seniory a výstavbu dalších 23 realizuje (jedná se o novou výstavbu, která by měla být dokončena na jaře 2018); v současnosti město eviduje devět žadatelů o byt z řad seniorů.
- Celorepublikově je 7,4% seniorů ohroženo chudobou, za předpokladu, že obdobný poměr platí jak pro okres Klatovy, tak přímo pro město, lze odhadnout počet seniorů ohrožených chudobou na cca 1 122 v okrese a cca 63 v Nýrsku

9.1.1. Potřeba sociálních bytů pro seniory:

Minimální hodnota: V současnosti je v Nýrsku 23 bytů pro seniory a výstavba dalších 23 probíhá. Jejich výstavbou bude uspokojena stávající poptávka.

Maximální hodnota: Do roku 2030 se předpokládá nárůst počtu seniorů o cca 4,8% oproti roku 2015 (dle předpokladu je to nárůst o 40 seniorů, tj. zvýšení počtu seniorů na 889 osob).

Lze předpokládat, že mezi seniory ohrožené ztrátou bydlení patří především ti, kteří žijí v běžném bytě sami - dle předchozích závěrů jde potenciálně asi o 272 seniorů, z nichž lze odečíst ty, kteří již nyní žijí v malometrážních bytech pro seniory, takže se jedná asi odhadem o cca 240 seniorů, z nichž ale ne všichni jsou ohroženi chudobou.

Zároveň je celorepublikově doloženo, že asi 7,4% seniorů je ohroženo chudobou a za předpokladu, že to platí i v Nýrsku, jde o cca 63 obyvatel. Je pravděpodobné, že to nejsou senioři žijící v malometrážních bytech, kde jsou náklady výrazně menší než v běžných bytech.

I pokud by někteří z těch to seniorů již nyní žili ve stávajících bytech a další získali nájemní smlouvy v nově vystavovaných bytech, bylo by potřeba zajistit dalších cca 20 - 35 bytů.

9.2. Sociálně vyloučení nebo ohrožení sociálním vyloučením²⁰

Dle průzkumu ČSÚ lze zjednodušeně říci, že příjem domácností pod třemi pětinami (60%) mediánu průměrného příjmu domácností představuje riziko příjmové chudoby. Materiální deprivace (hmotná nouze) a málo práce pak znamená riziko sociálního vyloučení. Pokud se domácnost ocitá v jedné z těchto situací nebo jejich kombinaci, lze o ní hovořit jako o domácnosti v riziku příjmové chudoby nebo sociálního vyloučení. (ČSÚ)

Hranice ohrožení chudobou je stanovena výší měsíčního příjmu, kterou by měla domácnost mít dle svého složení, tedy dle počtu osob a jejich věku. Tabulka níže uvádí hraniční příjmy domácností dle ČSÚ. Pokud je příjem nižší, pak je domácnost ohrožena chudobou.

SLOŽENÍ DOMÁCNOSTI	PŘÍJEM 2014 (KČ)	PŘÍJEM 2015 (KČ)
Jednotlivec	9 901	10 220
Dvě dospělé osoby	14 852	15 330
Rodič s dítětem do 13 let	12 872	13 286
Rodič s 2 dětmi staršími 13 let	19 803	20 440

²⁰ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje v kapitole platné k 31. 12. 2015.

Partneři s dítětem do 13 let	17 823	18 396
Partneři s 2 dětmi do 13 let	20 793	21 461
Partneři s 3 dětmi, 1 do 13 let, 2 starší 13 let	27 724	28 616

Hranice ohrožení příjmovou chudobou u domácností s vybraným složením v ČR v roce 2014 a 2015 Šustová, ČSÚ

Dle údajů ČSÚ²¹ se pod hranicí chudoby nacházelo v ČR 10% obyvatel, tedy kolem 1 milionu obyvatel ČR. Neočekávaný výdaj by v roce 2015 nezvládlo 36% procent lidí. Dostatečný příjem, materiální vybavení²² a ani práci nemá kolem 1,8 % lidí, tedy asi 190 000.

Pod hranicí chudoby je dle tohoto průzkumu:

- 14,6% dětí do 16 let
- 45,4% nezaměstnaných
- 4,1% pracujících

Mezi chudobou nejvíce ohrožené skupiny, a následně tedy i sociálním vyloučením patří nezaměstnaní, senioři, které řeší předchozí kapitola (z nich zejména ženy důchodového věku žijící samy), samoživitelé/lky a nízkopříjmové rodiny s dětmi.

Výše uvedené osoby také mají častěji problémy se zajištěním základních potřeb/ podmínek pro život, mezi něž bezesporu patří bydlení. Je to právě bydlení, které je základním předpokladem toho, aby člověk mohl bez větších problémů fungovat. Právě pro nízkopříjmové obyvatele je však obtížněji dosažitelné, ať už proto, že je pro ně nedostupné – nemají prostředky na koupi nemovitosti nebo v případě, že bydlení mají (např. nájemní), nemají dostatek financí na náklady na bydlení (nájem a energie).

Osoby či rodiny, které dávají na přiměřené bydlení přes 40 % svých příjmů a zároveň jim zbývá méně než 1,6 násobku životního minima na ostatní výdaje, by proto dle nově připravovaného zákona o sociálním bydlení (návrh zákona z 18. 1. 2017) měly být cílovou skupinou („osobou v bytové nouzi“), které je v případě jejího zájmu potřeba zajistit sociální bydlení.

Částky životního minima v roce 2016 dosahují pro:

- jedince 3410 Kč
- prvního dospělého v domácnosti 3140 Kč
- druhého (a každého dalšího) dospělého 2830 Kč
- dítě do 6 let 1740 Kč
- dítě do 15 let 2140 Kč
- dítě do 26 let 2450 Kč

Rodina tvořená	
Jednotlivcem	3 410
2 dospělými	3 140 + 2 830 = 5 970
1 dospělým, 1 dítětem ve věku 5 let	3 140 + 1 740 = 4 880
2 dospělými, 1 dítětem ve věku 5 let	3 140 + 2 830 + 1 740 = 7 710
2 dospělými, 2 dětmi ve věku 8 a 16 let	3 140 + 2 830 + 2 140 + 2 450 = 10 560

²¹ Šárka Šustová, oddělení statistických šetření, časopis Statistika a my, 2015/7
<http://www.statistikaamy.cz/2015/07/proc-chudoba-roste-kdyz-rostou-prijmy/>

²² ve smyslu, že si nemohou dovolit čtyři a více položek z následujících devíti: auto, pračku, telefon, barevnou TV, dostatečně vytápět byt, týdenní dovolenou, jíst maso alespoň každý druhý den, zaplatit neočekávaný výdaj a placení pravidelných plateb bez velkých problémů.

2 dospělými, 3 dětmi ve věku 5, 8 a 16 let	$3\ 140 + 2\ 830 + 1\ 740 + 2\ 140 + 2\ 450 = 12\ 300$
--	--

Ukázka výpočtu životního minima dle osob v rodině, MPSV 2016

9.2.1. Nezaměstnaní

V Nýrsku je k 31. 12. 2015 nízká nezaměstnanost, její míra je 3,95 %. Mírně vyšší je u mužů (4,42 %) než u žen (3,46%).

V roce 2015 zde bylo 150 uchazečů o práci, v okrese pak 2 170 z nich téměř čtvrtina byly osoby se zdravotním postižením a 14% měla ve vlastní péči dítě do 15 let.

Průměrná výše podpory okrese Klatovy, kam Nýrsko patří, byla ke stejnému datu 6 337 Kč měsíčně (tj. průměrně 76 044 Kč ročně), což je nižší než celorepublikový průměr.

Celorepublikový průměr příjmů domácností s nezaměstnaným v čele na ekvivalentní jednotku domácnosti je 90 340 Kč.

Hranice chudoby je 122 000 Kč na rok a osobu.

Pod hranicí chudoby se nachází 45,4% nezaměstnaných (průměr ČR). Za předpokladu, že obdobný průměr platí i v Nýrsku, lze odhadnout, že cca 70 nezaměstnaných má příjmy pod hranicí chudoby.

9.2.2. Samoživitelky/lé

V Nýrsku je 151 domácností tvořených neúplnou rodinou se závislými dětmi, to je 7,3 % z celkového počtu hospodařících domácností.

Dle šetření ČSÚ²³ jde z 90% o ženy.

Podle stejného zdroje mezi zaměstnanými osobami jsou nevíce ohroženy osoby, které musí zabezpečit další členy rodiny – zejména pokud jde o samoživitele. Tvoří 29,8% ze zaměstnanců ohrožených chudobou, tj. cca 30 osob v Nýrsku, pokud předpokládáme, že zde platí celorepublikový průměr.

9.2.3. Rodiny s nízkými příjmy

Průměrná hrubá mzda v roce 2015 v mzdové sféře (soukromém sektoru, kde je zaměstnancům vyplácena mzda) byla v Plzeňském kraji 26 844 Kč. Podprůměrnou mzdu mělo však 62,6% zaměstnanců.

Medián²⁴ mzdy byl 23 580 Kč na měsíc a meziročně vzrostl o 4,6%. 10% mezd však bylo nižších než 12 977 Kč a 25% bylo nižších než 17 733 Kč měsíčně.

V platové sféře je průměrný hrubý měsíční plat v kraji 28 585 Kč/měsíc. Podprůměrný plat má 59,1% zaměstnanců.

Medián hrubého měsíčního platu v roce 2015 byl 26 812 Kč a meziročně vzrostl o 4,3%. 10% zaměstnanců má plat nižší než 16 516 Kč a 25% pak nižší než 21 759 Kč měsíčně.

²³ Šetření EU-SILC (Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností, ČSÚ 2015), Š. Šustová, Životní podmínky českých domácností, ČSÚ 2015,

²⁴ Medián je střední hodnota mzdy, která říká, že 50% mezd je pod touto hodnotou.

Hranice příjmové chudoby u jednotlivce je 10 220 Kč měsíčně (to je 122 640 Kč ročně). U úplné rodiny se 3 dětmi je hranice příjmové chudoby 28 616 Kč měsíčně (tj. 343 392 Kč ročně).

Domácnosti nejvíce procentuálně vydávají za bydlení a potraviny spolu s nealkoholickými nápoji.

Míra ohrožení příjmovou chudobou se posledních 10 let pohybuje mezi 9 - 10%. Pro rok 2015 je celkově 9,7% osob ohrožených chudobou, u zaměstnaných osob je to 4,1% a u dětí do 16 let 14,6% dětí (Šustová, ČSÚ).

V Nýrsku je celkem 45,9% obyvatel ekonomicky aktivních (2 319 osob), pokud platí celorepublikový průměr, lze odhadnout, že se jedná o cca 95 lidí (4,1%), a to včetně samoživitelů/lek.

Ze zaměstnaných osob jsou nejvíce ohroženi jednotlivci, kteří sami živí více osob (29,8%) následováni dvojicí, která musí zabezpečit vícečetnou domácnost (24,6%).

Děti do 16 let ohrožené chudobou nejčastěji žijí v úplné rodině, kde buď nepracuje jeden rodič (30,1%) nebo oba (27,7%) nebo v neúplné rodině nepracujícího rodiče (24,3%).

Následující tabulka ukazuje % vydaných příjmů na bydlení u průměrných domácností dle počtu dětí v letech 2010 až 2015. Data jsou přepočtena na osobu a rok.

Průměrné výdaje na bydlení, vodu, energie a paliva za osobu a rok (% z celkových příjmů)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010-2015
	%	%	%	%	%	%	Počet ²⁵
Domácnosti celkem	21,7	22,3	22,1	22,2	21,5	21,1	2,2
Domácnosti bez dětí	24,5	25,2	24,9	25,0	24,1	23,7	1,6
Domácnosti s dětmi celkem	18,4	20,3	20,5	20,3	19,7	19,5	3,5
Domácnosti s 1 dítětem	19,8	18,0	17,2	17,7	17,0	16,7	2,8
Domácnosti s 2 dětmi	17,5	17,6	17,6	18,4	17,6	16,8	3,9
Domácnosti s 3 a více dětmi	16,7	22,3	22,1	22,2	21,5	21,1	5,0

Výdaje na osobu a rok u domácností dle počtu dětí v %, 2010-2015, ČSÚ

V roce 2010 vydávala průměrná domácnost 21,7% příjmů na bydlení (nájem i energie a provoz), v roce 2015 to pak bylo 21,1%. Došlo tedy k mírnému poklesu. K poklesu % vydání na bydlení došlo i u domácností bez dětí, přestože tyto domácnosti vydávají na bydlení ve sledovaném období kolem 24% příjmů na osobu. Naopak u domácností s dětmi procentuální výdej na bydlení na osobu v roce 2015 oproti roku 2010 mírně vzrostl, nejvýrazněji to bylo u domácností s 3 a více dětmi.

9.2.4. Domácnosti jednotlivců (kromě seniorů, které řeší předchozí kapitola)

V okrese Klatovy je 11 447 domácností jednotlivců (31,9% všech domácností) – z toho ve 4 688 domácnostech jednotlivců žije senior. Seniori žijí v 41 % z domácností jednotlivců a domácnosti seniorů jednotlivců tvoří 13% všech hospodařících domácností. Přímo v Nýrsku je 651 domácností jednotlivců (31,4 % z celkového počtu 2 076 domácností), odhadem ve

²⁵ Průměrný počet členů na jednotlivý typ domácnosti (hodnoty v jednotlivých letech 2010 - 2015 jsou srovnatelné, bez výrazné odchylky).

270 žije samotný senior starší 65 let a v 371 domácnostech při zachování poměrů v okrese žije osoba mladší 65 let.

Předpokládáme, že tyto jednotlivci jsou zohledněni v předchozích skupinách.

Dle dostupných údajů města Nýrsko lze říci, že ztrátu bydlení nebo ohrožení ztrátou bydlení řeší ročně průměrně 20 osob (jednotlivců či rodin s dětmi).

OSOBY OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

- KoP ÚP Klatovy vyplácelo v roce 2016 průměrně měsíčně 357 příspěvků na bydlení a 93 doplateků na bydlení.
- Ztrátu bydlení nebo ohrožení jeho ztrátou řeší MěÚ s cca 20 osobami / rodinami ročně.
- Odhadem je ve městě ohrožených chudobou cca 50-75 rodin (asi 130-160 osob) z řad:

1) Nezaměstnaných

- V Nýrsku byla nízká nezaměstnanost (3,95 %), v prosinci 2015 zde bylo 150 uchazečů o práci.
- Pod hranici chudoby bylo odhadem 70 nezaměstnaných.

2) Samoživitelé/ů

- V Nýrsku bylo 151 domácností tvořených neúplnou rodinou se závislými dětmi (7,4 % všech domácností).
- Samoživitelé/ky tvoří dle ČSÚ 29,8% ze zaměstnanců ohrožených chudobou, tj. odhadem 30 osob v Nýrsku.

3) Rodin s nízkými příjmy

- V Nýrsku bylo celkem 45,9% obyvatel ekonomicky aktivních (2 319 osob), pokud by platil celorepublikový průměr, bylo by cca 4,1% z nich ohroženo chudobou (to je cca 95 osob, včetně samoživitelů/ek).
- Ztrátu bydlení, ohrožení ztrátou bydlení nebo nevhodné bydlení řeší MěÚ ročně u asi 5 - 6 rodin s dětmi.

4) Domácností jednotlivců kromě seniorů

- V Nýrsku bylo 651 domácností jednotlivců (31,4% z celkového počtu domácností).
- Jednotlivec mladší 65 let žije odhadem v Nýrsku v 371 domácnostech.

9.2.5. Potřeba sociálních bytů pro sociálně vyloučené:

Z předchozích dat vyplývá, že celkový počet lidí ohrožených chudobou v Nýrsku tvoří cca 70 nezaměstnaných a 95 zaměstnaných, tj. 165 lidí celkem. V nich jsou zahrnuti i samoživitelé/ky a samostatně žijící obyvatelé.

Z průzkumů ČSÚ vyplývá, že 15% dětí mladších 16 let (do 15 let) je ohroženo v populaci chudobou (v Nýrsku je to cca 105 dětí). Lze předpokládat, že jde odhadem o 50-75 rodin.

Ztrátu bydlení, nebo ohrožení ztrátou bydlení řeší město ročně průměrně u přibližně 20 osob (z toho je 5 – 6 rodin s dětmi). Minimálně je potřeba zajistit bydlení pro tyto osoby. Tedy cca 20 bytů, z toho alespoň 5 pro rodiny s dětmi.

Maximální potřebnost lze odhadnout na 70 - 80 bytů.

9.3. Zdravotně hendikepovaní

4 696 osob v okrese Klatovy pobíralo invalidní důchod (I. stupně 1 393 osob, II. stupně 759 osob a III. stupně 2 544 osob). Odhadem je přímo v Nýrsku (předpokládáme-li stejné zastoupení invalidů v populaci města, jako odpovídá datům z okresu) 269 osob pobírajících důchod (I. stupně 80 osob, II. 43 osob a III. stupně 146 osob).

Průměrná vypláčená částka invalidního důchodu je 10 707 Kč (I. stupeň), 6 828 Kč (II. stupeň) a 5 858 Kč (III. stupeň).

Hranice chudoby je příjem nižší než 122 000 Kč na rok a osobu.

V případě osob s invalidním důchodem je roční příjem 128 484 Kč (III. stupeň), 81 912 Kč (II. stupeň) a 70 296 Kč (I. stupeň)

Dle dostupných údajů města Nýrsko lze říci, že ztrátu bydlení, nebo ohrožení ztrátou bydlení řeší ročně průměrně u méně než 10 zdravotně postižených osob, většinou se jedná spíše o jednotlivce.

Nejohroženější skupinou z osob se zdravotním postižením (OZP) jsou pak zejména invalidé II. stupně a případně i III. stupně – jejich příjmy jsou nízké, jsou limitováni svým hendikepem, a proto obvykle nemohou být zaměstnáni na běžných pracovních pozicích. Jedná se o cca 3 303 lidí z okresu, přímo v Nýrsku je to odhadem 189 osob (cca 5,7% - přepočteno je dle počtu obyvatel města v rámci okresu).

OZP jsou problematicky zaměstnatelní na běžném pracovním trhu, s ohledem na jejich hendikepy je na trhu práce velmi málo pracovních příležitostí. V celém kraji chybí dostatek sociálních podniků, a i přes současnou podporu nové příliš nevznikají.

Z invalidních důchodců tvoří dle výzkumu NÚDZ²⁶ z roku 2014 největší procento lidí s onemocněním svalové a kosterní soustavy (27%) a s psychickým (duševním) onemocněním (21%).

OZP	okres Klatovy	Nýrsko ²⁷
I. stupeň	1393	80
II. stupeň	759	43
III. stupeň	2544	146
celkem	4696	269

Počet příjemců invalidních důchodů, MPSV 2015

²⁶ JANOUŠKOVÁ, M., WINKLER, P., KÁŽMÉR, L. Vývoj nově přiznaných invalidních důchodů z důvodu duševních a fyzických onemocnění v ČR v letech 2001-2011. *Psychiatrie*. 2014

²⁷ Odhad dle počtu obyvatel (obyvatelé města tvoří 5,7% obyvatel okresu)

Dalším ukazatelem počtu osob se zdravotním postižením je sociální dávka Příspěvek na péči, kterou vyplácí Úřad práce prostřednictvím svých kontaktních pracovišť. Tato dávka je určena osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle zákona o sociálních službách. Z poskytnutého příspěvku pak tyto osoby hradí pomoc, kterou jim může dle jejich rozhodnutí poskytovat osoba blízká, asistent sociální péče, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto stupně závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které tato osoba není schopna bez cizí pomoci zvládat (mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity apod.). Vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb. Výše příspěvku je stanovena dle stupně závislosti.

STUPEŇ ZÁVISLOSTI	DO 31. 7. 2016		OD 1. 8. 2016	
	Osoba do 18 let	Osoba starší 18 let	Osoba do 18 let	Osoba starší 18 let
I. stupeň	3 000	800	3 300	880
II. stupeň	6 000	4 000	6 600	4 400
III. stupeň	9 000	8 000	9 900	8 800
IV. stupeň	12 000	12 000	13 200	13 200

Výše příspěvku na péči dle stupně závislosti, MPSV 2016

ÚP KoP Klatovy vyplácel v roce 2014 průměrně měsíčně 2 010 příspěvků na péči (PnP), z toho 110 PnP osobám mladším 15 let a 560 osobám ve věku od 16 do 65 let, zbytek (1 340 PnP) byl vyplácen osobám starším 65 let, tedy seniorům. V roce 2015 bylo vypláceno měsíčně průměrně 1 973 PnP, z nichž 140 bylo vypláceno osobám mladším 15 let a 1245 osobám ve věku 15 - 65 let; v roce 2016 pak 1999 příspěvků, z nichž 136 bylo vypláceno osobám mladším 15 let a 577 osobám ve věku 15-65 let.

Osoby mladší 65 let, které pobírají příspěvek na péči, lze tedy zařadit mezi osoby hendikepované. V roce 2014 pobíralo na Klatovsku PnP 670 osob mladších 65 let, v roce 2015 pak 728 a 713 v roce 2016.

KoP ÚP Klatovy vyplácí příspěvky zhruba pro území SO ORP Klatovy, v Nýrsku je odhadem vypláceno 75 -100 příspěvků na péči osobám mladším 65 let²⁸.

Průměrná výše vypláceného příspěvku v roce 2016 byla 6 374 Kč na měsíc a osobu, od roku 2014 se zvýšila o 11%. Počet měsíčně vyplacených dávek byl v letech 2014-2016 obdobný.

²⁸ Odhad vychází z počtu obyvatel Nýrska, resp. z toho kolik % obyvatel z SO ORP Klatovy žije v Nýrsku.

Typ dávky	Rok	Vyplacená dávka	Počet vyplacených dávek za rok	Průměrná měsíční celkem vyplacená dávka	Počet dávek (měsíční průměr)	Průměrná dávka na osobu	Počet měsíčně vyplacených dávek dle věku		
							0-15 let	16-65	>65
Příspěvek na péči Klatovy	2014	138 439 200	24114	11 536 600	2 010	5 741	110	560	1340
	2015	140 122 400	23681	11 676 867	1 973	5 917	140	588	1245
	2016	152 891 040	23986	12 740 920	1 999	6 374	136	577	1286

Příspěvky na péči vyplacené KoP Klatovy 2014-2016

Většina osob z této skupiny žije nyní buď s podporou rodiny v běžném bydlení, v bytech pro seniory a OZP, případně v zařízeních sociálních služeb. Momentálně není známá velká potřeba zajištění nových bytů pro OZP. Město řeší potřebu bydlení u OZP výjimečně, v průběhu roku se jedná pouze o jednotlivce.

Většina zdravotně hendikepovaných je buď v péči rodiny, nebo sociálního zařízení. Nejohroženější jsou invalidé II. stupně, kteří jsou problematicky zaměstnatelní a zároveň mají malé příjmy. V Nýrsku žije odhadem asi 43 invalidů II. stupně. KoP ÚP Klatovy vyplácel v roce 2016 na svém území průměrně měsíčně 713 příspěvků na péči osobám mladším 65 let, odhadem 75 PnP bylo vypláceno v Nýrsku. Město řeší potřebu bydlení u OZP výjimečně, v průběhu roku se jedná pouze o jednotlivce.

9.3.1. Potřeba sociálních bytů pro osoby se zdravotním hendikepem

Z výše uvedených údajů vyplývá, že minimálně je potřeba cca 5 bytů, maximálně pak cca 10 bytů.

10. SWOT analýza

SWOT analýza byla zpracována na základě informací z analýzy a z 2. setkání. Pracovní skupiny pro sociální bydlení v Nýrsku, která proběhla 19. 1. 2017 na Městském úřadě v Nýrsku.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Četný a kvalitní bytový fond ve vlastnictví města • Nízká hladina nájmu v městských bytech • Až polovina žadatelů o městský byt je uspokojena • Promyšlená bytová politika pro seniory • Funguje spolupráce v rámci obce: soc. odbor – pečovatelská služba – technické služby = relativně málo lidí přichází o městský byt kvůli dluhům • Kompaktní území města bez SVL • Nízká nezaměstnanost (není problém sehnat práci) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízké platy/Nízké důchody • Zcela neexistující krizové bydlení • Malá nabídka sociálních služeb od nestátních poskytovatelů • Nedokonalá provázanost služeb pomoci chudým/sociálně vyloučeným • Relativně tvrdé podmínky pro přidělení městského bytu pro sociálně slabé (kauce, absolutní bezdlužnost atd.) • Nezájem jiných investorů než města o výstavbu bytů • Nízké kapacity pro výstavbu (firmy nemají zájem)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Vůle rozšiřovat bytový fond a zkušenosti s jeho správou, která není ekonomicky prodělečná • Plánovaná výstavba bytů pro seniory • Kapacitní objekt městské ubytovny • Záměr komunitního centra s denním stacionářem pro zdrav. postižené a seniory (vč. krizových pokojů) • Rozšíření terénní sociální práce (vyhledání skrytých klientů/potřeb) • Projekt „Poradenské dny“ – vazba na řešení hmotné nouze klienta • Zpřesnění kritéria přidělování městských bytů (jak se pracuje s pořadníkem) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadprůměrně rychlé stárnutí populace • KoP ÚP Klatovy neposkytuje MOP na kauce na základě doporučení nadřízených orgánů • Relativně velká spádovost <ul style="list-style-type: none"> ○ rostoucí potřeba na seniorské bydlení ○ rozšíření sociální práce na celém území POÚ

Město Nýrsko je obcí s pověřenou působností (POU), je součástí SO ORP Klatovy a okresu Klatovy, k 1. 1. 2016 zde žilo 4 962 obyvatel, tj. 5,7% obyvatel celého okresu. Město se nachází v okrajové příhraniční oblasti Plzeňského kraje jihozápadně od Klatov i Plzně.

Více než 17,1% obyvatel jsou senioři nad 65 let, 14,1% obyvatel jsou děti do 15 let. Průměrný věk obyvatelstva je 41,7 let a index stáří pak 120,8. Struktura obyvatelstva tak není příliš příznivá, přestože v rámci kraje jde o hodnoty spíše podprůměrné. Obyvatelstvo ale rychle stárne, mezi lety 2007-2015 se zvýšil index stáří o více než 46% (z 82,5 na 120,8) a meziročně počet obyvatel ve městě mírně klesá.

V Nýrsku je 1962 obydlených bytů, z nichž 400 (více než 20%) je ve vlastnictví města. Většina městských bytů je běžných nájemních, 21 je určeno pro nízkopříjmové obyvatele a 23 je malometrážních, prioritně určených pro seniory. Byty města spravuje příspěvková organizace města Technické služby města Nýrsko. Byty jsou přidělovány na základě písemných pravidel, žadatele vybírá a doporučuje čtyřčlenná bytová komise. Míra koordinace jednotlivých dotčených institucí v oblasti bydlení je v rámci MěÚ (sociální odbor, technické služby, pečovatelská služba) dobrá, koordinace s vnějšími institucemi (NNO poskytující soc. služby), je menší. V letech 2010 - 2015 bylo ve městě postaveno 47 bytů, město dokončilo 2 obecní byty. Od roku 2003 realizovalo město 21 nájemních bytů pro nízkopříjmové obyvatele a v roce 2017 plánuje výstavbu dalších malometrážních bytů (cca 25) pro seniory.

Na území města zcela chybí krizové bydlení (azylové domy, sociální ubytovny, noclehárna), při akutní ztrátě bydlení využívají obyvatelé především krizové bydlení v Klatovech. Tyto situace však ve městě nejsou příliš časté. Sociální bydlení s povinnou sociální službou nebo s intenzivní a efektivní sociální prací chybí. Šíře a spektrum a kapacity sociálních služeb působících v Nýrsku (ať už terénních či ambulantních) je za daného stavu dostatečná. Město má aktivní politiku podporující seniory, případně OZP (nižší nájem v bytech města, malometrážní byty a jejich nová výstavba). Město se snaží řešit i problematiku nízkopříjmových osob (byty pro nízkopříjmové obyvatele).

V roce 2015 byla přímo ve městě velmi nízká míra nezaměstnanosti (3,95%), v posledních letech míra nezaměstnanosti navíc klesala. KoP ÚP Klatovy v roce 2016 vyplácelo průměrně měsíčně na svém území, kam patří i Nýrsko, 357 příspěvků na bydlení („chudí“ obyvatelé, potřeba dostupného bydlení) a 93 doplateků na bydlení („sociálně vyloučení“, potřeba sociálního bydlení se sociální prací). Odhadem lze říci, že v Nýrsku příspěvek měsíčně pobíralo 20 osob a doplatek 5.

Mezi skupiny nejohroženější ztrátou bydlení patří především senioři, sociálně vyloučení obyvatelé (nezaměstnaní, samoživitelé/lky, nízkopříjmoví obyvatelé) a zdravotně postižení. Ke ztrátě bydlení dochází pak nejčastěji z důvodu zadlužení. Počet seniorů ve městě poslední roky přibývá, zejména díky stárnutí populace.

Na základě analýzy lze předpokládat, že je ve městě třeba mít (včetně stávajících) 75 - 85 malometrážních bytů pro seniory a OZP a 70 - 80 bytů pro sociálně vyloučené (nízkopříjmové rodiny, samoživitele apod.).